Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

20-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 176 (4892).

6 СЕНТЯБРЬ ПАЙШАНБА 1973 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

ИЛҒОР САБЗАВОТКОРЛАРГА БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети давлатга сабзавот ва картошка сотиш юзасидан областлар, районлар, колхозлар ва совхозлар ўртасидаги социалистик мусобақанинг 1973 йил 1 сентябргача бўлган якунларини кўриб чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроқлари Наманган областига, Андижон областининг Қўрғонтепа районига, Самарқанд область Самарқанд районидаги Энгельс номли колхозга, Наманган область Чуст районидаги «Косонсой» совхозига берилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг Кўчма Қизил байроғи Тошкент область Калинин районидаги 1-«Тошкент» совхозига берилди (совхоз директори Д. Ҳайдаров, партия ташкилотининг секретари Т. Тўхтабоев, ишчилар комитетининг раиси А. Юсупов, бош агрономи А. Каримов). Совхоз август ойида белгиланган турда 1,3 минг тонна ёки йиллик планга нисбатан 30 процент, давлатга сабзавот сотиш йиллик планининг 61 процент, картошка сотиш планини 89 процент бажарди.

Кўчма Қизил Байроқ Тошкент областидаги «Партия XXI съезди» совхозидан олиб берилади.

ЎРТА ЧИРЧИҚ районининг хўжаликларида ғўза баргини сунъий равишда тушириш қизғин тус олди. Бу айниқса Охунбобоев номли колхозда зўр уюшқоқлик билан олиб борилмоқда. Механизаторлар техникадан моҳирлик билан фойдаланишиб, ғўза баргига химиявий дориворлар сепишяпти. Суратда: механизатор У. Абдуллаев ғўзани дефолиация қилмоқда.

А. Абалян фотоси.

АБУ РАЙҲОН БЕРУНИЙНИНГ 1000 ЙИЛЛИГИ

БУТУНИТТИФОҚ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

Бешинчи сентябрь куни Ўзбекистон пойтахтида «Беруний куни» бўлиб қолди. Тантанали юбилей мажлиси ва Абу Райҳон Беруний туғилган куннинг 1000 йиллигига бағишланган Бутуниттифоқ илмий конференциясининг очилиши шу куннинг асосий воқеаси бўлди.

Улуғ олимнинг портрети ва «Абу Райҳон Беруний. 973—1973» сўзлари Санъат саройи саҳнасини безаб турибди.

Ватанимизнинг пойтахтидан, қардош республикалардан юбилей тантаналарига келган олимлар, Болгария, Венгрия, ГДР, Эрон, Польша, Руминия, Сурия, Чехословакиядан келган чет эллик меҳмонлар, Ўзбекистон жамоатчилигининг вакиллари залга тўпланишди.

Конференцияни Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг президенти академик О. С. Содиқов очди.

Бутуниттифоқ ташкилот комитетининг раиси, СССР Фанлар Академиясининг вице-президенти академик П. Н. Федосеев кириш нутқи сўзлади. У Берунийнинг илм-фанни тараққий эттириш соҳасидаги ролини, совет олимларининг ажойиб меросини ўрганиш соҳасидаги фаолиятини таърифлаб берди.

— Абу Райҳон Берунийнинг номи, — деб таъкидлади П. Н. Федосеев, — Ўрта Осиёда ўтган ва жаҳон фанининг тарихида унутилмас из қолдирган кўпгина шонли олимлар қаторида энг фахрли ўринларнинг бирини олади. Жаҳон Берунийни аввало, фан йўлидаги фидокор меҳнатчи сифатида, айни вақтда юксак ахлоқий фазилатларга эга бўлган олим сифатида улуғлайди. Берунийнинг бутун ҳаёти замондошларининг ва авлодларининг бахт-саодати йўлида илм-фанга бағишланган эди.

Жаҳон Берунийни ўз асарлари билан илм-фан тарихида ажойиб саҳифалар очган атоқли энциклопедист — олим сифатида ардоқлайди.

Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг вице-президенти И. М. Мўминов «Беруний — Ўрта Осиёнинг атоқли энциклопедист олими» деган мавзуда доклад қилди. У айтдики, Абу Райҳон Берунийнинг юбилейи бутун дунёда нишонланмоқда, аммо бу юбилей Советлар мамлакатида айниқса кенг кўламда нишонланмоқда. Бу — КПСС доно ленинча миллий сиёсати тантанасини, партиямиз, СССРдаги барча халқларнинг маданий меросига зўр эътибор ва ғамхўрлик қилаётганлигини яққол исбот этади.

Ўзбекистон олимлари — файласуфлар ва математиклар, шарқшунослар ва астрономлар, тарихчилар ва филологлар, хуллас улуғ олим — энциклопедистнинг даҳоси дахлдор бўлган илм-фаннинг кўп соҳалари намояндалари Ватанимизда берунийшунослик анъаналарини ривожлантириб, Россия олимлари бошлаб берган ишни давом эттириб, бу ишга катта ҳисса қўшдилар.

Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг Беруний номли шарқшунослик институти улуғ олим асарларининг энг йирик ҳазинаси, Беруний асарларини ўрганиш, замонавий тилларга таржима қилиб чоп этиш соҳасида иш олиб бораётган етакчи марказларнинг бири бўлиб қолди. Ўзбекистонда Абу Райҳон Беруний асарларининг жаҳонда энг тўлиқ тўпламлари нашрга тайёрланмоқда.

Ўрта Осиёнинг улуғ олими 150 га яқин илмий асар ёзди ва бу асарларнинг атиги 30 таси бизга етиб келди. Аммо Беруний ижодининг тўлиқ бўлмаган ана шу қисми ҳам унинг фикр доираси ғоят кенг ва чуқур эканлиги тўғрисида, кишиларнинг бахт-саодати тўғрисида, ғамхўрлик билан суғорилган олижаноб ўйлари тўғрисида яхши тасаввур беради. Беруний бир қатор табиий ва гуманитар фанларни ривожлантиришга жуда катта ҳисса қўшди. Олимнинг кўп хулосалари у яшаган давр илм-фанини беқиёс олға бостирди.

Абу Райҳон Беруний халқлар дўстлиги, уларнинг ўзаро иззат-ҳурмати ва ҳамкорлигининг жарчиси бўлди.

Бизнинг замондошларимиз Ўрта Осиё улуғ олимининг хотирасини ҳурматлаб эсга олмоқдалар. Беруний туғилиб-ўсган қадимий Котда янгидан барпо этилган шаҳар, институтлар, мактаблар, колхозлар унинг номига қўйилди. Бундай чуқур иззат-ҳурмат хусусан Беруний меросига нисбатан жуда яққол намоён бўлди. Бошқа бирон мамлакатда, бошқа бирон даврда Беруний меросига шу қадар зўр қизиқиш ва эътибор билан қаралмаган эди. Бу — социалистик маданият барқ уриб ўсганлигини исбот этувчи яна бир далилдир.

Мажлис аҳли чет эллик меҳмонларнинг нутқларини самимий кутиб олдилар. Чехословакия Фанлар Академиясининг вице-президенти Иозеф Паулик ва Руминия Социалистик Республикаси Фанлар Академиясининг мухбир аъзоси Константин Макарович Берунийнинг илм-фан тарихига ўтказган таъсири ҳақида, унинг мероси буюк маданий аҳамиятга молик эканлиги тўғрисида гапирдилар.

«Курьер ЮНЕСКО» журналининг бош редактори Сэндли Коффлер Ўрта Осиё улуғ олимининг юбилейи муҳим халқаро аҳамиятга эга эканлигини таъкидлади. У Совет Иттифоқида маданий меросни ўрганиш ғоят кенг тус олганлигини айтди, ўтган асрлардаги кўпгина улуғ фан арбобларининг ижодини бутун дунёга аён қилиб берган совет олимларининг фаолиятига юксак баҳо берди. С. Коффлер Абу Райҳон Беруний асарлари антологиясини турли тилларда нашр этиш зарур деган фикрни билдирди.

Озарбайжон ССР Фанлар Академиясининг академиги А. С. Сумбатзода, Қозоғистон ССР Фанлар Академиясининг мухбир аъзоси А. Ж. Машанов, Қирғизистон ССР Фанлар Академиясининг мухбир аъзоси М. И. Имоналиев, Тожикистон ССР Фанлар Академиясининг академиги Р. Б. Баратов, Туркманистон ССР Фанлар Академиясининг мухбир аъзоси А. Қ. Қориев ўз нутқларини Беруний асарларини ўрганишга бағишладилар.

Мажлисда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев нутқ сўзлади.

Улуғ энциклопедист-олим туғилган куннинг 1000 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари И. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, О. У. Салимов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси аъзолигига кандидат Г. М. Орлов, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, И. В. Марцинюк, КПСС Марказий Комитети фан ва ўқув юртлари бўлими секторининг мудири С. С. Хромов қатнашдилар.

* * *

Тантанали мажлисдан кейин катта байрам концерти бўлди.

Санъат саройининг фойесида Абу Райҳон Берунийнинг ҳаёти ва фаолиятига бағишланган виставка очилди.

(ЎзТАГ).

БЕРУНИЙ НОМИДАГИ МАЙДОНДА

У икки қўлини тиззасига қўйиб чуқур ҳаёл суриб ўлтирибди. Улуғ мутаффакир худди яна бир неча дақиқадан кейин ўрнидан турибдиб, В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университетига олиб борадиган кенг ва гавжум проспект бўйлаб юрадиган, ўзбек фанининг, бутун совет фанининг шонли традицияларини давом эттириш ва уни янада улуғлашга тайёрланаётган студентларини кўтиб олаётгандек кўринади.

Улуғ олим ёдгорлигини тантанали очиш маросимида қатнашиш учун пойтахтнинг Беруний номидаги майдонга келган минг-минглаб тошкентликлар ва пойтахт меҳмонлари кўзи олдида Абу Райҳон Беруний ҳайкали мана шундай бўлиб гавдаланди.

Тошкент шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари Х. Е. Ёқубжонова микрофон олдига келиб, Берунийнинг катта хизматлари ҳақида, унинг қимматбаҳо мероси ҳақида ҳаяжонланиб гапирди. Ёдгорлик устидаги чойшаб қарсаклар остида аста-секин туширилди. Ёдгорликни ҳайкалтарош М. Мусабоев билан архитектор П. Зоҳидов яратган.

Митингда нефть геология ва газ конларини разведка қилиш илмий-тадқиқот институтининг директори, Ўзбекистон ССР Фанлар Академиясининг академиги А. М. Акромхўжаев, Беруний номидаги, Тошкент политехника институтининг студенти Озода Абдуваҳобова, асбобсозлик заводининг токари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони А. А. Ефимков нутқ сўзладилар. Нотиқлар барча совет кишилари сингари Тошкент меҳнаткашлари ҳам Берунийни ажойиб мутаффакир сифатидагина эмас, балки шунингдек адолат учун, халқлар дўстлиги учун ҳормай-толмай курашувчи сифатида юксак қадирлаётганликларини таъкидлаб ўтди. Олимнинг минг йиллик юбилейи кенг кўламда байрам қилинаётганлиги ленинча миллий сиёсат тантанасини, социалистик жамият маданиятини ҳар тарафлама ривожлантириш тўғрисида жонажон Коммунистик партия тинмай ғамхўрлик қилаётганлигини кўрсатувчи яна бир ёрқин далил эканлигини нотиқлар таъкидлаб ўтдилар.

Митинг тамом бўлди. Ёдгорлик зинапоялари олдига сон-саноқсиз гулдасталар қўйилди. Бу гулларни ўқувчилар, студентлар, олимлар, меҳнаткашлар коллективларининг намояндалари келтириб қўйишди. (ЎзТАГ).

ЮБИЛЕЙ КЎРГАЗМАСИ

Беруний юбилейига бағишланган тантаналарда қатнашмоқ учун Тошкентга келган меҳмонлар, Ўзбекистон пойтахти жамоатчилигининг вакиллари 5 сентябрь эрталаб республика Фанлар Академияси Ўзбекистон халқлари тарихи музейига йиғилдилар. Музей залларида Ўрта Осиёнинг улуғ комусчи олими туғилган куннинг 1000 йиллигига бағишланган кўргазма очилди.

Кўргазмани Ўзбекистон ССР фанлар Академиясининг президенти академик О. С. Содиқов очди.

...Абу Райҳон Беруний ҳаёти ва фаолиятини тасвирловчи у ижод этган давр тўғрисида, бизнинг замондошларимиз унинг хотирасини нақадар ҳурматлаб эслаётганликлари ҳақида ҳикоя қилувчи экспонатлар меҳр билан тўпланган.

Мана — Берунийнинг жаҳон фани тарихида муҳим босқич бўлган бир юз эллик асаридан бири — «Илминужум» қадимий қўл ёзмаси. Унинг ёнига Беруний яшаган жойларнинг харитаси қўйилган. Улуғ олимнинг ўтмишдошлари, замондошлари ва издошлари портретларининг ажойиб туркуми ҳам Берунийнинг илм-фанни ривожлантиришдаги ўрни ва аҳамиятини кўрсатиб турибди. Археологлар топган нарсалар, қадимий меъморчилик ёдгорликларининг макетлари ва фотосуратлари Беруний замонининг ўзига хослигини тушунишга ёрдам беради.

Заллардан бирини «Беруний ва йигирманчи аср» деб аташ мумкин. Олим асарларининг таржималари ва нашрлари батафсил кўрсатилган. Бу асарларни ўрганишга Ўзбекистон олимлари ҳам катта ҳисса қўшганлар. Кўргазмада Берунийнинг хотираси қандай абадийлаштирилганлиги тасвирланган. Беруний номидаги шаҳар, колхоз, совхоз, мактабнинг фотосуратларига кўзингиз тушади. Беруний образидан илҳомланган рассомлар, ҳайкалтарошларнинг асарлари ҳам шу ерга қўйилган.

Стендлардан бирида Беруний номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотига сазовор бўлган олимларнинг портретларини кўришингиз мумкин.

Кўргазма очилган куниёқ юзлаб кишилар уни келиб кўришди.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 5 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — Халқ хўжалиги планига нисбатан бир кунлик ўсиш, иккинчи стун — мавсум бошидан бери.

Пискент	0,45	0,45
Янгийўл	0,15	0,15
Оққўрғон	—	—
Бекобод	—	—
Бўка	—	—
Юқори Чирчиқ	—	—
Ўрта Чирчиқ	—	—
Чиноз	—	—
Область бўйича	0,06	0,06

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ДЕФОЛИАЦИЯ ҚИЛИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 5 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи стун — бир кунлик ўсиш, иккинчи стун — мавсум бошидан бери.

Бекобод	9,8	56,5
Юқори Чирчиқ	9,9	25,0
Бўка	6,5	24,8
Янгийўл	4,2	14,3
Пискент	7,1	18,6
Оққўрғон	0,9	7,4
Чиноз	2,3	6,5
Ўрта Чирчиқ	2,1	6,4
Область бўйича	5,0	20,4

МАККАЖЎХОРИ ЎРИШ ВА ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ДОНИ ТАЙЁРЛАШ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 5 СЕНТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — ўрилгани (гектар ҳисобида), иккинчи стун — дон тайёрлаш (процент ҳисобида).

Чиноз	1	45,0
Бекобод	47	41,5
Оққўрғон	37	28,0
Пискент	7	28,0
Ўрта Чирчиқ	29	21,4
Юқори Чирчиқ	13	18,5
Янгийўл	12	18,0
Бўка	29	17,0
Калинин	34	13,3
Оҳангарон	28	9,0
Бўстонлиқ	0,8	8,0
Оржоникидзе	1	0,8
Область бўйича	239	20,4

МАШИНА БИЛАН 10 МИНГ ТОННА ПАХТА ТЕРАМИЗ

Бу йил барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг қишлоқ хўжалик ходимлари ҳамда чорвадорларнинг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини авж олдириш тўғрисидаги қароридан руҳланиб, ҳар қачонгидан яхши ишладилар. Янги прогрессив усулларни дадиллик билан жорий қилиб, ҳосилдорликни ошириш, кўпроқ маҳсулот етиштириш, унинг таннархини камайтириш, хўжаликка кўпроқ соф фойда келтириш, мусобақалашаётган илғор хўжаликлар даражасига етиб олиш учун катта тадбирларни амалга оширмоқдалар.

1-«ОҚҚЎРҒОН» СОВХОЗИНИНГ ДИРЕКТОРИ ЖУМАН ЭЛЧИБОЕВ ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

Бизнинг совхозимизда ҳам бу йил пахтачилик, чорвачилик ва бошқа тармоқлар бўйича бирмунча ишлар қилинди. Айниқса, хўжаликнинг асосий тармоғи бўлган пахтачилик соҳасида совхозимиз коллективи якдил бўлиб самарали ишлади. Янги прогрессив методларни дадиллик билан жорий этишга ҳаракат қилинаётир. Шу туфайли бу йил 3440 гектар пахта майдонининг ҳаммасига 90х20 схемасида кенг қаторлаб чигит экилди. Чигит экишда ёввойи ўтга қарши гербициддан фойдаланилди. Шунинг учун ўтган йилга нисбатан далаларда кўчат кўп, ҳосил мўл.

Бултур совхозимизда ҳар гектар ердан 27,8 ўрнига 32 центнердан ҳосил олинган эди. Бу йил эса дастлаб ҳосилдорликни 35 центнерга етказишни мўлжаллаган эдик. Лекин мавжуд имкониятларни ҳисобга олиб, ҳосилдорликни 36 центнерга етказишга қарор қилдик. Агар шу мажбурият бажарилса, планга нисбатан ҳосилдорлик саккиз центнер ошади. Пландаги 9500 тонна ўрнига 12 минг 600 тонналик хирмон кўтарилади.

Кейинги йилларда совхозимизда ҳосилдорлик ошаётгани, машина билан пахта териш даражаси кўтарилаётгани, пахтанинг таннархи илгарига нисбатан бирмунча камайиб бораётгани, умуман тежамкорлик билан иш юритилаётгани туфайли соф даромадимиз кўпайяпти. Ишчи-хизматчиларнинг иш ҳақлари ошиб боряпти. Масалан, 1971 йилда ишчи-хизматчиларнинг иш ҳақига 150 минг сўм тўланган бўлса, бултур 640 минг сўм тўланди. Бу йил эса уларга тўланадиган ҳақ 1 миллион сўмга етади.

Пахтачиликда ҳал қилувчи давр етиб келди. Хадемай, пахта терими қизғин бошланиб кетади. Биз бу йил четдан ишчи кучи жалб этмай ҳосилни машина билан йиғиб-териб олиш учун курашамиз. Бу нарса КПСС Марказий Комитети маъқуллаган Ўзбекистон ССР механик-ҳайдовчиларининг барча пахтакорларга қарата ёзган мактубларида алоҳида қайд этилган. Бу мактубда барча механизаторларни самарали ишлашга, ҳар бир машина билан кўпроқ пахта теришга даъват этилади.

Бултур совхозимизда етиштирилган ҳосилнинг 7 минг тоннаси машина билан терилган, ҳар бир машинада ўрта ҳисобда 101 тоннадан пахта терилган эди. Бу йилги ниятимиз бундан ҳам юқорироқдир. Етиштирилган жами 12 минг 600 тонна пахтанинг 10 минг тоннаси машина билан терib олинади. Бизнинг мажбуриятимиз ана шундай.

Албатта, бу иш ўз-ўзидан бўлмайди. Биринчи навбатда машиналар сифатли ремонтдан чиқарилган бўлиши, ҳар бир машинанинг ўтган йилга нисбатан анча унумлироқ ишлаши, далаларимиз машиналарни бетўхтов ишлаши учун мослашган бўлиши, машиналарга ўз вақтида техник ёрдам бериб турилиши керак. Хўжалигимизда 90х20 схемасида ишлайдиган 80 та 17ХВ-1,8 маркали машина, 26 та кўрак терадиган, 19 та тўкилган пахтани терадиган, 26 та кўрак чувийдиган машина ва 180 та прицеп бор. Ана шу техника воситаларини бошқара оладиган машҳур механизатор Мустафа Чачининг издошлари кўп. Улар бу йил ҳар бир машина билан ўрта ҳисобда 130 тоннадан пахта теришга қарор қилганлар. Уларнинг ҳар бири шахсий мажбурият олганлар. Абдусаттор Аҳмедов, Анвар Пратов, Хаби Мамадалиев, Нури Байрамқиличев, Назар Нуриев, Ўринбой Хўжамқулов, Олим Ҳайитбоев, Хусанбой Азизбоев, Сотиболди Султонов ва бошқалар мавсуда 140—155 тоннадан пахта теришга аҳд қилишган. Биз шулар каби барча механизаторларимизни астойдил ва самарали ишлаб, ўз сўзларининг устидан чиқишларига ишонамиз. Чунки, бизнинг ишонган кишиларимиз шулар. Шу азаматлар оғиримизни енгил қилиб, ҳар йили марраға барвақт етиб келишни таъминламоқдалар.

Машина билан пахта теришга тайёргарлик қизғин бошланиб кетди. 8 та бульдозер, 6 та грейдер машиналар айланиб қайтадиган ерларни текисламоқда. Бу ерлар асосан ўқариқлар, йўллар, баъзи тепаликлар ҳисобига қилинмоқда. Ғўзалар тўла сақланиб қолмоқда.

Бу йил 700 гектар ердаги ғўза ОВХ-17 маркали пуркагич машина билан, қолган майдонлар самолётлар ёрдамида дефолиация қилинади. Бунинг учун 8 та ОВХ-17 пуркагич машинаси бор. Дефолиация қилиш учун 4 та самолёт совхозимизга етиб келди.

Ўтган йили 1 миллион 200 минг сўм соф фойда олган эдик. Бу йил эса машина билан пахта теришни кўпайтириш ва шу хилдаги тадбирларни амалга ошириш ҳисобига соф даромад олишни 2 миллион сўмга етказмоқчимиз. Бу нарса биринчи навбатда машина билан пахта теришни самарали ва оқилона уюштирилишига боғлиқ.

Бизнинг совхоз илғор «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози билан мусобақадош. Бу совхоз ҳар жиҳатдан биздан олдинда. Ўтган йили бу совхозда бир центнер пахтанинг таннархи 25 сўмга, бизда эса 32 сўм 80 тийинга тўғри келди. Чунки, уларда машина терими яхши ташкил қилинган, ҳосилдорлик салкам 40 центнерга етказилган эди. Бизда эса ҳар гектар ердан олинган ҳосил 32 центнер бўлди. Совхозимиз коллективи ана шу илғор хўжалик тажрибасини ўрганган ҳолда, улар эришган даражага етиб олиш учун ҳаракат қилмоқда.

Ҳамманинг диққат-эътибори пахта йиғим-теримини қисқа муддатда, тез ва соз ўтказишга қаратилган. Биз республикамиз механизаторларининг чақириғига жавобан бу йил аъло даражада ишлашга интилмоқдамиз. Умуман бизнинг совхоз коллективи зиммага олинган юксак социалистик мажбуриятни биринчи октябргача бажариш учун интилмоқда. Азамат ишчиларимиз, механизаторларимиз, барча мутахассисларимиз ана шу шарафли вазифани бажариш учун белни маҳкам боғлаганлар. Улар куч-ғайратларини аямайдилар. Ўзларининг ватанпарварлик бурчларини садоқат билан адо этадилар.

БУТУН ПЛАНЕТАДА ТИНЧЛИК БЎЛСИН ДЕБ

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИ ЁЗУВЧИЛАРИНИНГ БЕШИНЧИ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ОЛМАОТАДА ОЧИЛДИ.

Осиё ва Африка мамлакатларининг тараққийпарвар адиблари Қозоғистон пойтахтида ўтказилаётган ўзларининг бешинчи конференциясига тўпланишди. Ёзувчиларнинг бу ваколатли анжуманига Европа ва Америкадаги бир қанча давлатларнинг ёзувчилари ҳам келишди. Олмаотада фақат сўзга, бадиий адабиётга бўлган муҳаббати билангина эмас, шу билан бирга халқлар тақдири тўғрисида чуқур ғамхўрлик қилаётганлиги билан ҳам бирлашган кишилар тўпланишди.

Яқингинада бу ерда, Олмаотада КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Леонид Ильич Брежнев гапириб, Осиё тинчлик қонунларига асосланиб яшаши мумкин ва лозим, коллектив хавфсизлик эса бунга олиб борадиган реал йўлдир, деган эди. Бу сўзлар бутун планета осмонининг тинч ва осойишта бўлиши учун олиб борилаётган курашда Осиё ва Африка мамлакатларидаги ёзувчилар жамоатчилигини ва халқларни янада бирлаштиришга интилаётган конференция қатнашчиларига яқин ва тушунарли сўзлардир.

4 сентябрь. Ленин номидаги саройнинг катта зали байрамдагидек безатилган. Ўнлаб давлатларнинг байроқлари Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг бешинчи конференцияси сўз усталарининг катта халқаро минбарига айланишини эслатиб турибди.

Конференцияни унинг раиси — СССР Ёзувчилар Союзи правлениесининг биринчи секретари Г. М. Марков очди.

(Давоми 2-бетда).

БУТУН ПЛАНЕТАДА ТИНЧЛИК БЎЛСИН ДЕБ

(Боши 1-бетда).

У СССРдаги 75 миллат ва элатнинг тилларида адабиёт яратаётган совет ёзувчилари номидан конференцияга тўпланганларни қизғин табриклади.

Бу конференция,— деди нотиқ,—планетамиз осмони мусаффо ва ёқимли бўлиб қолган, Совет Иттифоқининг, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларини, бошқа тинчликсевар давлатларни изчил тинчликсевар сиёсати туфайли кескинликни юмшатиш ва тинчлик иши эришаётган муваффақиятлар барча қитъаларнинг сиёсий иқлимига зўр таъсир ўтказадиган ажойиб бир даврда очилаётир. Биз Совет ёзувчилари чет эллардан келган ҳамкасбларимизнинг сўзларини эшитиб ғоят қувонамиз, биз улар билан биргамиз. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг Германия Федератив Республикасига, АҚШга ва Францияга қилган визитлари чинакам тарихий аҳамиятта эга эканлиги тўғрисида уларнинг айтган фикрларига тўла-тўкис ва мутлақо қўшиламиз, албатта.

Ҳозирги халқаро вазият улуғ иш учун — Европа сингари Осиё ва Африкани ҳам тинчлик зоналарига айлантириш учун қулай шароит яратиб бермоқда. Ҳеч шубҳа йўқки, бу вазият миллатлараро маданий алоқаларни мустаҳкамлашга ижобий таъсир ўтказади ва ҳозирнинг ўзидаёқ ижобий таъсир ўтказиб турибди. Африка-Осиё ёзувчилари ҳаракатига ҳам, янги кенг истиқболлар очиб беради.

Биз, совет ёзувчилари сиз азиз дўстларимизга ва ҳамкасбларимизга чин кўнгилдан айтамизки, сизларнинг ўйларингиз ва истак-орзуларингиз бизга жуда қимматли, социал тараққиётга, барча мамлакатлар халқларининг бир-бири билан ҳамкор бўлишига хизмат қилишни ўзининг вазифаси деб билган, эски ва янги мустамлакачилик, ирқчилик ва кишининг киши томонидан эзилиши тугатилсин, деб қатъий равишда айтилаётган прогрессив сўз санъаткорларининг интилишларини юксак даражада қадрлаймиз.

Г. М. Марков, бу конференция тараққийпарвар ёзувчиларнинг кучларини тағин ҳам кўпроқ жипслаштиришга хизмат қилади, деб ишонч билдирди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Қозоғистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. А. Кунаевга сўз берилади.

— Бугун, деди у, совет кишилари икки буюк қитъа адибларини, халқларнинг инқилобий озодлик курашини, юз миллионлаб кишиларнинг умидлари ва орзуларини ўз асарларида ифодалаётган ёзувчиларни ўзларининг қадрли меҳмонларини кутгандек кутиб олмоқдалар.

Барча миллатларнинг тенг ҳуқуқли бўлиши, тинчлик ва халқлар дўстлигининг оташин курашчиси, кўп миллатли Совет давлатимизнинг асосчиси В. И. Ленин барча меҳнаткашлар ва мазлум халқларнинг империализмга ва мустамлакачиликка қарши, тинчлик, хавфсизлик ҳамда ер юзидаги барча халқларнинг тенг ҳуқуқлилиги учун олиб бораётган курашини ҳар томонлама ва изчиллик билан қўллаб-қувватлашни Совет Иттифоқи Коммунистик партиясига ва барча совет кишиларига васият қилиб қолдирган.

Партиямиз ва Совет давлатимиз, деди Д. А. Кунаев, Лениннинг мана шу ғояларига ҳамиша амал қилиб келди ва амал қилмоқда. Бунга тарих чин гувоҳдир. КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан тинчлик программасига мана шу ғоялар асос қилиб олинди. Партиямиз Марказий Комитети, унинг Сиёсий Бюроси, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари шахсан ўртоқ Л. И. Брежнев тинчлик, ҳамкорлик ва халқлар дўстлиги йўлини халқаро майдонда муайян мақсадни кўзлаб изчиллик билан ўтказиб келмоқдалар.

Сўнгра нотиқ Қозоғистон барча совет халқларининг қардошларча ёрдами билан тарихий қисқа муддат ичида эришган жуда катта тараққиёт тўғрисида гапирди.

Ленин партиясининг иродаси билан, барча совет халқларининг қардошларча ёрдами билан қозоқ халқи ярим феодал жамиятдан тўппа-тўғри социализмга ўтди, даштлардаги камбағал кўчманчилик ҳолатидан ва ёппасига саводсизликдан атом ва космос асрига чиқиб олди.

Илмий социализм ғоялари билан жипслаштирилган ва ҳамма синовларда чиниққан мамлакат халқларининг дўстлиги буюк ўзгаришларни рўёбга чиқарган мўъжизакор куч бўлди. Мана шу кучнинг ўзи кўп тармоқли экономиканинг ва миллий маданиятнинг ҳамма соҳаларида қозоқ халқининг, Ўрта Осиё халқларининг, мамлакатимиздаги барча қардош халқларнинг мисли кўрилмаган даражада парвоз қилишини таъминлади.

Д. А. Кунаев Олмаота анжумани қатнашчиларига мурожаат қилиб, жаҳонни қайта қуриш йўлидаги жуда катта ишда, мустамлакачиликка ва унинг сарқитларига қарши, инсонпарварлик ва тараққиётнинг порлоқ идеаллари учун курашда адабиётнинг роли катталигини айтиб ўтди.

Яқинда шу залнинг ўзида Леонид Ильич Брежнев Осиёда коллектив хавфсизликни таъминлашнинг алоҳида аҳамияти тўғрисида гапирганлигини бу ерда, Осиё ва Африка ёзувчиларининг конференциясида эслаб ўтиш ўринли бўлади, деди сўнгра Д. А. Кунаев.

Д. А. Кунаев Олмаотадаги учрашув қатнашчиларига катта муваффақият тилаб, Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг бешинчи конференцияси қатнашчиларига Л. И. Брежнев йўллаган табрикномани гулдурос қарсаклар остида ўқиб эшиттирди.

Осиё ва Африка ёзувчилари уюшмасининг бош секретари Юсуф Ас-Сибоий доклад қилди.

Осиё ва Африка халқлари, деди у, тараққиёт, демократия ва тинчлик учун астойдил курашмоқдалар. Уларнинг кўплари миллий мустақилликка эришдилар, империализм ва мустамлакачилик бўйинтуруғини улоқтириб ташладилар. Бу халқлар биз, ёзувчилардан ва маданият арбобларидан жуда кўп нарса кутмоқдалар. Зиммамиздаги масъулият жуда катта. Шу сабабли биз халқларимизнинг мақсадларига ва энг азиз орзуларига эришмоқ учун тағин ҳам кўпроқ изчиллик ва матонат билан кураш олиб боришимиз лозим.

Зиммамиздаги масъулиятнинг ниҳоят даражада муҳимлигини ҳисобга олиб, деди у, мен тинчлик, демократия, социал тараққиёт учун, империализмга, сионизмга, янги мустамлакачиликка ва ирқий камситишга қарши курашда Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг вазифалари, деган масалани ушбу конференциямизнинг кун тартибига биринчи модда қилиб киритишни таклиф этаман.

Осиё ва Африка мамлакатларининг ёзувчилари билан алоқа қилувчи Совет комитетининг раиси Ўзбекистон халқ ёзувчиси Комил Яшин минбарга чиқади.

— Ҳаракатимиз сафлари,— деди у,— илгари ҳеч қачон ҳозиргидек мана шундай жипслашмаган эди. Олдимизда турган олижаноб инсонпарварлик вазифаларини биз илгари ҳеч қачон ҳозиргидек аниқ ва равшан тасаввур қилмаган эдик. Мана шу фактнинг ўзи ҳам ҳаракатимизнинг ҳаётийлигини, мутлақо зарурлигини, бу ҳаракатнинг чинакам демократик характерини яна бир марта исботламоқда.

Озодлик, социал мустақиллик учун кураш давом этмоқда, фақат жипслашиб, халқларнинг бирлигини ва бирдамлигини империализмнинг, янги мустамлакачиликнинг кирдикорларига қарама-қарши қилиб курашганимиздагина бу курашда ғалаба қозониш мумкин.

Нотиқ айтдики. Осиё ва Африка мамлакатлари адибларининг асарлари бизнинг мамлакатимизда жуда кенг кўпчиликка манзур бўлмоқда, уларнинг китоблари тобора кўп нусхада ва катта-катта тиражлар билан нашр этилмоқда. Мана шуларнинг ҳаммаси совет кишилари қадимий ва ёрқин традицияларга эга бўлган буюк қитъалар маданиятига чинакам қизиқаётганликларини очиқ кўрсатиб турибди.

Сўз Қозоғистон Ёзувчилар Союзи правлениесининг биринчи секретари А. Т. Олимжоновга берилади. Бизнинг анжуманимиз, деди у, бутун инсониятнинг учдан икки қисми яшаб турган Осиё ва Африка ёзувчиларининг сафларини жипслаштириш, уларнинг интилишларини, маданиятлар дўстлигини бирлаштириш анжумани бўлиб қолади. Биз, ёзувчилар учун планетанинг тақдири касбимиз билан чамбарчас боғлангандир. Лекин зиммамиздаги вазифани бажармоқ учун бирлигимизни мустаҳкамлашимиз зарур, бусиз тинчликни ва одамлар хавфсизлигини мустаҳкамлаш йўлида самарали ҳаракат қилиб бўлмайди. Ер юзида тинчлик ва бирлик бўлмаса, миллий маданиятларни ривожлантириш мумкин эмаслигини, янги маънавий бойликлар яратиш мумкин эмаслигини ёзувчилар яхши биладилар.

Тинчликни мустаҳкамлаш проблемаси маданият арбобларини, барча ақл эгаларини нечоғлик тўлқинлантираётганлигини ва тинчлик программасини амалга ошириш йўлида конкрет ишлар қилиш нечоғлик муҳим эканлигини бизнинг учрашувларимиздан ҳам билиш мумкин. Бизнинг конференциямиз ҳам мана шунга хизмат қилади. Бу конференция тинчликсевар кучларнинг Москвада ўтказиладиган жаҳон конгресси арафасида иш бошлади.

Қирғизистон халқ ёзувчиси Чингиз Айтматовнинг нутқи ҳозирги замон жамиятини ривожлантиришда, социал тараққиёт ва инсон шахсини шакллантириш учун курашда адабиётнинг ролига бағишланди. Совет адабиётининг тажрибаси шуни кўрсатиб турибдики, деди у, адабиёт фақат реалистик негизга таянгандагина ҳаётни ранг-баранг, кўп қиёфали, хилма-хил ҳолида тасвирлаб бериш имкониятига эга бўла олади.

Маориф системаси тобора кўпроқ кишиларни қамраб олаётган чинакам маданий революция қилинаётган, бутун-бутун халқлар биринчи марта ёзма адабиётга эга бўлиб оммавий коммуникациялар воситаларининг таъсири доирасига кириб бораётган ҳозирги вақтда мана шу жараёнлар жуда кескин тарзда содир бўлаётган қитъаларнинг, яъни Осиё ва Африканинг ёзувчилари фақат ўз халқларигагина эмас, шу билан бирга бошқа халқларга ҳам реализмга, инсонпарварлик принципларига асосланган тўла қимматли санъат асарлари беришлари жуда муҳим бўлиб қолди, шарқ билан ғарбнинг маънавий ресурсларини битта мақсад учун, у ҳам бўлса инсонпарварликка хизмат қилдириш учун бирлаштириш пайти келди, деди провардида Айтматов. Иккита жуда катта қитъанинг шу қадар жуда кўп истеъдодли ёзувчиларни ўз сафида бирлаштира олган Осиё ва Африка ёзувчилари уюшмаси мана шу бирлаштириш ишида анчагина муҳим роль ўйнаши мумкин.

В. И. Ленин номидаги сарой фоесида очилган кенг виставка Осиё ва Африка мамлакатларининг адабиётига совет кишилари ниҳоят даражада қизиқаётганликларини яққол кўрсатувчи далил бўлди. Бу виставкада икки қитъа ёзувчилари ва шоирларининг СССР халқлари тилларига таржима қилинган икки мингтадан зиёд китоблари кўргазмага қўйилган.

Бешинчи конференцияга қизиқиш бутун дунёда жуда катта. Буни, жумладан, бир қанча давлат ва ҳукумат бошлиқлари, шунингдек турли мамлакатларнинг жамоат ташкилотларидан Олмаотадаги анжуман адресига келган табрикномалар кўрсатиб турибди.

ОЛМАОТА

(ТАСС мухбири).

УЛКАН АНЖУМАН

Қардош Совет Қозоғистонининг пойтахти Олмаота шаҳрида Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг V — конференцияси тантанали суратда очилди. Икки қитъа қалам соҳибларининг анжумани башариятнинг маънавий ҳаётида катта воқеадир. Конференция ер юзидаги барча тараққийпарвар ва демократик кучларни бирлаштириш йўлида катта роль ўйнашлигига ишончимиз комил.

Бундан ўнбеш йил муқаддам республикамиз пойтахти Тошкентда Осиё ва Африка мамлакатларининг илғор адабиётчилари ўзларининг таъсис конференциясига йиғилганликларини бутун жаҳон билади. Конференция қатнашчилари «Биз, ёзувчилар — халқ виждонимиз, замондошларимиз тақдиригина эмас, балки келажак авлод тақдири ҳам бизнинг зиммамиздадир...». деб мурожаатнома қабул қилган эдилар.

Тошкент руҳи — ер шарининг икки буюк қитъаси илғор ёзувчиларининг дўстлик ва қардошлик руҳи, ҳозирги замон адабий ҳаракатчилигида интернационализм ва демократия руҳи, санъаткорнинг халқ ишига, озодлик, тинчлик ва социализм ғояларига садоқат руҳи ана шундай туғилган эди. Тошкент руҳи жаҳон бўйлаб кенг қанот ёзди. Унинг қудратли одимлари порлоқ истиқбол йўлларидан шаҳдам қадам ташлаб бормоқда.

1958 йилда Тошкентда бўлиб ўтган икки қитъа қалам соҳибларининг конференциясида Осиё ва Африканинг 37 мамлакатидан вакиллар, Европа ва Америка қитъасидан эса меҳмонлар қатнашди. Анжуман аҳлининг хилма-хил бўлишига қарамай, ҳамма делегатларнинг орзу-умидлари, фикрлари бир жойдан чиқди. У ҳам бўлса дунё халқларининг бахти, эркинлиги, озодлиги, дўстлиги ва тараққиёти учун курашишдан иборат эди.

Тошкент конференциясидан кейинги ўнбеш йил мобайнида дунё харитасида ва унинг муҳитида кўпгина ўзгаришлар содир бўлди. Совет давлатининг тинчликсевар ташқи сиёсати туфайли ҳамда Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Леонид Ильич Брежневнинг шахсий ташаббуси билан бир қатор ижобий тадбирлар амалга оширилди. Дунё халқларининг тинчлиги ва осойишталиги йўлида олдинга улкан қадамлар қўйилди.

Ўртоқ Л. И. Брежневнинг Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчиларининг V конференцияси қатнашчиларига йўллаган табрик хатида бундай дейилади: «Дўстлик ва ҳамжиҳатлик, жонли ва самарали алоқа руҳи Осиё ва Африка мамлакатлари ёзувчилари конференцияларига доимо ҳамроҳ бўлиб келди. Олмаотадаги конференцияда ҳам мана шу руҳ тантана қилаверсин. Африка ва Осиё мамлакатлари ёзувчилари ҳаракати тарихида Олмаота конференцияси тинчликни ҳимоя қилишни, маданият ютуқларини ўз замондошлари учун, келгуси авлодлар учун сақлаб қолиш ва ривожлантиришни мақсад қилиб қўйган маданият арбобларининг қардошларча ҳамдўстлигини мустаҳкамлашда муҳим босқич бўлиб қолсин!».

Тинчлик — башариятнинг доимий, эзгу орзуси. Тинчлик иши илғор қалам соҳибларининг муътабар мавзулари, ўз эллари олдидаги муқаддас тараннум бурчларидир. Шунинг учун жаҳоннинг прогрессив ёзувчилари тинчлик ишини мустаҳкамлаш йўлида ҳормай-толмай қалам тебратиб, ўзларининг амалий ишлари билан унга ҳисса қўшиб келмоқдалар. Олмаота шаҳрида ўз ишини бошлаган икки қитъа қалам соҳибларининг анжумани ҳам энг аввало Тошкент руҳини давом эттиради. Бу руҳ тинчлик, тараққиёт, демократия ва социализмнинг реал кучига айланади. Халқлар кўнглининг таржимони бўлган прогрессив ёзувчиларнинг олдида турган янги муҳим вазифаларни белгилаб беради. Шу боисдан Олмаота анжуманига жаҳон афкор оммаси улкан эътибор бермоқда, унга ўзининг машҳур қалам соҳибларини юборган.

Олмаота Конференцияси ишида қатнашиш учун Осиё ва Африкадаги 90 мамлакатдан 300 дан ортиқ машҳур ёзувчилар келишган. Шунингдек, анжуманга совет ёзувчиларининг катта делегацияси билан бирга Европадаги социалистик мамлакатлардан таклиф этилган атоқли қалам соҳиблари, Ғарбнинг капиталистик мамлакатларидан тараққийпарвар ёзувчилар ташриф буюришган. Улар кун тартибидаги актуал проблемаларни муҳокама қилмоқда. Бу масалалардан бири ва асосийси — Осиё-Африка ёзувчиларининг империализмга, мустамлакачиликка, ирқчилик ва агрессияга қарши курашдаги роли ва ўрни, уларнинг янги жамият қуришдаги, социал ўзгаришларни амалга оширишдаги вазифалардан иборатдир.

Сўлим куз фаслида Совет шарқининг энг кўркам ва обод шаҳарларидан бўлган Олмаотада улуғ мушоира давом этмоқда. Жаҳоннинг ҳамма қитъаларидан келган улкан қалам соҳиблари қардош қозоқ халқининг азиз меҳмонлари бўладилар. Конференция қатнашчилари ўз анжуманлари ишида қатнашиш билан бирга, Совет Қозоғистони билан, унинг бахтиёр халқи ҳаёти билан танишадилар. Анжуманда барча қардош иттифоқчи республикалар ва қардош социалистик мамлакатлардан келган ёзувчилар бошқа хорижий мамлакатлардан келган қалам соҳиблари билан учрашиб, ижодий алоқаларни мустаҳкамлаш йўлида фикрлашиб оладилар. Улар янги дўстлар орттирадилар, прогрессив жаҳон адабиёти янги дурдоналар билан бойитиш йўлида янги куч-ғайрат билан ижод қилиш режаларини изҳор этадилар. Конференция қатнашчилари — хорижий мамлакатлардан келган меҳмонлар анжуман тугагандан кейин бизнинг республикамизга, шунингдек, қардош Арманистон ва Озарбайжонга меҳмон бўлиб борадилар, дўстлик мушоираларида қатнашадилар.

Олмаота анжумани прогрессив жаҳон қалам соҳибларининг тинчлик, дўстлик, ижодий ҳамкорлик, халқлар бахт-саодати йўлида ижод қилишнинг унутилмас учрашув форумига айланади. Тошкентда қанот ёзган дўстлик руҳи Олмаота анжуманидан яна парвоз этади. Бу руҳ қитъалардан қитъаларга ўтади, тинчлик, тараққиёт, демократия ва социализмнинг улкан одимлари бўлиб, башариятнинг порлоқ истиқболи сари парвоз этади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДА АДАБИЁТ САНЪАТ ВА АРХИТЕКТУРА СОҲАСИДА ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАМЗА НОМЛИ ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДАН

Адабиёт, санъат ва архитектура соҳасида Ўзбекистон ССР Ҳамза номли Давлат мукофотлари комитети 1973 йилги Ҳамза номли мукофотларни олиш учун конкурсга қуйидаги асарлар қатнашишини маълум қилади:

АДАБИЁТ СОҲАСИДА

1. **Мухторов Асқад (Асқад Мухтор). «Чинор»** романи. Ўзбекистон Ёзувчилар союзи тақдим этган.

2. **Мирсаидов Мирмуҳсин (Мирмуҳсин). «Умид»** романи. Ўзбекистон Ёзувчилар союзи тақдим этган.

3. **Ҳамид Ғулом. «Лола кўл»** шеърлар, баллада ва поэмалар тўплами.

Ғафур Ғулом номли адабиёт ва санъат нашриёти тақдим этган. Ўзбекистон Ёзувчилар союзи ҳам қувватлаган.

4. **Удалов Александр Андреевич. «Сабр косаси»** романи. Икки китоб.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи тақдим этган.

МУЗИКА ВА КОНЦЕРТ ИЖРОЧИЛИК ФАОЛИЯТИ СОҲАСИДА

1. **Козловский Алексей Федорович** — композитор, **«Тановор»** балети.

Ўзбекистон Композиторлар союзи тақдим этган.

ТАСВИРИЙ ВА ХАЛҚ АМАЛИЙ САНЪАТИ СОҲАСИДА

1. **Тансиқбоев Ўрол. «Жонажон Ўзбекистон пейзажлар цикли».** («Куз тонги», «Оқшом», 1971 йил, «Қўшиқларим», 1972 йил).

Ўзбекистон ССР маданият министрлиги билан Ўзбекистон Рассомлар союзи тақдим этган.

2. **Иброҳимов Неъмат.** Тошкент шаҳридаги Алишер Навоий номли музейи ва Шастри номли музей биноларининг ички интерьер ва эшикларини безаш (қаттиқ ёғочлар устида орнаментли ўймачилик).

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Алишер Навоий номли давлат адабиёт музейи илмий кенгаши тақдим этган.

КИНЕМАТОГРАФИЯ СОҲАСИДА

1. **Батиров Роальд Измайлович** — режиссёр-постановкачи. «Ўзбекфильм» киностудияси ишлаб чиққан **«Сени кутамиз, йигит»** бадиий фильми.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги кинематография давлат комитети ва Ўзбекистон кинематографчилар союзи тақдим этган.

2. Авторлар коллективи: **Қаюмов Малик, Аветиков Юрий Сергеевич** — сценариячилар, **Иброҳимов Ҳожимурод Исроилович** — кинорежиссёр, **Салимов Даврон Исмоилович, Рўзиев Тўлқин Азимович** — операторлар. «Совет Ўзбекистони» ҳужжатли, рангли, тўла метражли телефильм, «Ўзбек телефильм» ишлаб чиқарган.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети телевидение ва радио эшиттириш давлат комитети тақдим этган.

АРХИТЕКТУРА СОҲАСИДА

1. **Зайниддинов Обид** — архитектор, **Зоҳидов Пўлат Шоҳидович** — инженер архитектор, **Крюков Константин Сергеевич** — архитектура кандидати, **Қулиев Анвар** ва **Ҳаққулов Ғаффор** — реставратор. Самарқанддаги машҳур архитектура ёдгорликлари регистон майдони ансамблида тадқиқот, лойиҳалаш ва реставрация ишлари.

Ўзбекистон архитекторлар союзи тақдим этган.

2. **Назаров Вадим Николаевич, Гончаров Геннадий Григорьевич, Сафонова Татьяна Николаевна** — архитекторлар, лойиҳа авторлари, **Булат Владимир Евгеньевич, Сависько Владимир Васильевич, Дегтярев Владимир Михайлович** — инженерлар, лойиҳа ижросининг раҳбарлари, **Макаренко Владимир Евстигнеевич** — дурадгор, **Лазарев Павел Алексеевич** — мозаикачи, деворлар, пол, шифларни безаш устаси. Навоий шаҳридаги «Фарҳод» маданият саройи, Ўзбекистон Компартияси Бухоро области комитети тақдим этган.

БОЛАЛАР УЧУН ЁЗИЛГАН АДАБИЁТ ВА САНЪАТ АСАРЛАРИ УЧУН

1. **Назиров Ҳаким (Ҳаким Назар), «Ёнар дарё»** повести. Ўзбекистон Ёзувчилар союзи тақдим этган.

ТАНҚИД ВА АДАБИЁТШУНОСЛИК СОҲАСИДА

1. **Қаюмов Лазиз Пўлатович. «Ҳамза»** монографияси ва **«Замондошлар»** мақолалар тўплами.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи тақдим этган.

2. **Зоҳидов Воҳид Йўлдошевич. «Донолар даврасида»** мақолалар тўплами.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи тақдим этган.

3. **Владимиров Георгий Петрович. «Буюк бирлик»** мақолалар тўплами.

Ўзбекистон Ёзувчилар союзи тақдим этган.

Совет матбуоти саҳифаларида ва кенг жамоатчилик ўртасида мазкур асарларнинг ўз вақтида кенг муҳокама қилиниши 1973 йилги Ҳамза номли мукофотларни бериш учун комитетга кўрсатилган катта ва қимматли ёрдам бўлар эди. Комитет ижодий ва жамоат ташкилотлари маданият муассасалари ва барча меҳнаткашлар Ҳамза номли мукофотни олиш учун тақдим этилган асарларни муҳокама қилишда иштирок этсалар ва матбуот саҳифаларида ёки комитетга махсус хат орқали ўз фикрлари, таклифлари ва мулоҳазаларини билдирсалар, комитет миннатдор бўлади.

Тақдим этилган асарлар тўғрисида фикр-мулоҳазаларга доир материалларни комитетга қуйидаги адресга юбориш керак: Тошкент шаҳри, Пушкин кўчаси, 1-уй, 18 хона.

СИЁСИЙ ВА ИҚТИСОДИЙ ТАЪЛИМНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРАЙЛИК

Совет халқи ленинчи коммунистик партия раҳбарлигида КПСС XXIV съезди қарорларини, тўққизинчи беш йиллик режаларини бажариш учун аниқ мақсадни кўзлаб қунт билан меҳнат қилмоқда. Партиямиз марксизм-ленинизмга муттасил амал қилиб ва уни ижодий ривожлантириб, тарихда мисли кўрилмаган янги жамиятни онгли равишда қуришга бошчилик қилиб, пайдо бўлаётган проблемаларни дадил ҳал этмоқда, коммунистик идеалларни амалга ошириш учун ҳамма ишларни қилмоқда.

Партия даъвати билан Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси кенг кўламда авж олиб кетди. Мусобақа қатнашчилари беш йилликнинг учинчи ҳал қилувчи йилида зарбдор меҳнат қилиб, партия ўртага қўйган вазифаларни бажариш учун пухта замин яратишга, ишлаб чиқариш самарадорлигини анча ўстириш ва меҳнаткашлар фаровонлигини оширишга эришишга интилмоқдалар.

Халқаро вазиятда жуда муҳим силжишлар содир бўлмоқда. Бу силжишлар «совуқ уруш»дан кескинликни юмшатишга бурилиш бошланганлигидан дарак беради. Мамлакатимизда коммунизм қурилиши ва қардош мамлакатларда социализм қурилиши учун, жаҳон социалистик системасини мустаҳкамлаш учун, халқларнинг хавфсизлиги ва озодлиги учун қулай шарт-шароитларни яратиб беради. Партиямизнинг бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган актив, ташаббускор ташқи сиёсатини барча совет кишилари, социалистик мамлакатларнинг халқлари, ер юзидаги миллион-миллион кишилар маъқуллаб, қўллаб-қувватламоқдалар.

Ана шуларнинг ҳаммаси партия ташкилотларининг коммунистларга, барча меҳнаткашларга сиёсий ва иқтисодий таълим беришни янада такомиллаштириш соҳасидаги ишнинг асосий йўналишларини белгилаб беради. Ўтган ўқув йили КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан актуал назарий ва сиёсий проблемаларни, партиянинг иқтисодий сиёсатини, ленинча миллий сиёсатни, интернационализм ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашнинг актуал проблемаларини чуқур ўрганишга бағишланди. Иқтисодий таълим кенг миқёсда ривожлантирилганлиги пропаганданинг мазмунини бойитди, омманинг сиёсий онглилиги ва активлигини янада оширишга кўмаклашди.

Янги ўқув йилида партия ташкилотлари катта ва масъулиятли вазифаларни ҳал этишлари лозим. Аввал бўлганидек, бундан буён ҳам тингловчиларнинг бутун диққат-эътибори Лениннинг назарий меросини, партия XXIV съезди материалларини, КПСС Марказий Комитети 1972 йил декабрь ва 1973 йил апрель пленумларининг қоидалари ва хулосаларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг эллик йиллиги тўғрисида»ги докладини, РСДРП II съездининг 70 йиллигига доир материалларини, партия билан халқнинг съезд қарорларини, тўққизинчи беш йиллик вазифаларини бажариш соҳасидаги амалий фаолиятини ўрганишга қаратилади.

Коммунистлар ва барча меҳнаткашлар халқаро муносабатлар назариясини ҳамда партия XXIV съезди белгилаб берган тинчлик программасини рўёбга чиқариш соҳасида **КПССнинг ташқи сиёсат фаолиятини** КПСС Марказий Комитети 1973 йил апрель Пленумининг материалларини, Л. И. Брежневнинг Америка Қўшма Штатларига, ГФР ва Францияга қилган визитларининг якунларини; коммунистик ва ишчи партиялар раҳбарларининг Қримдаги дўстона учрашуви материалларини чуқур ўрганиши бу ўқув йилида катта ўрин олади.

Ташқи сиёсат масалаларини тушунтириб беришда халқаро вазиятдаги ижобий силжишлар аввало халқаро майдондаги кучларнинг янги нисбати социализм фойдасига ўзгарганлигининг, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг қудрати мустаҳкамланганлигининг, улар ҳамжиҳатлик билан ўтказаётган сиёсат жаҳон ривожининг боришига тобора кучли таъсир ўтказаётганлигининг натижаси эканлигини, партия ленинча ташқи сиёсат йўлини собитқадамлик билан ўтказаётганлигининг натижаси эканлигини кўрсатиб бериш муҳимдир. Бизнинг халқаро майдондаги муваффақиятларимизни совет жамиятини ривожлантиришнинг социал-иқтисодий программасини рўёбга чиқариш учун олиб борилаётган кураш билан маҳкамроқ боғлаш, бу муваффақиятлар совет халқининг мамлакат қудратини мустаҳкамлаш соҳасидаги фидокорона меҳнатига таянишини таъкидлаш зарур.

Ҳозирги дунё ривожининг проблемаларини маркча-ленинча анализ асосида, чуқур ўрганиш, империализмни, ҳозирги замон буржуазиясининг мафкуравий концепцияларининг халққа зид моҳиятини далил-исботлар билан танқид қилиш сиёсий таълимнинг муҳим вазифасидир. Пропаганда ишида икки системани қиёсий анализ қилишга бутун эътиборни жалб этиш, социализм ютуқларини ва афзалликларини, унинг маънавий ва руҳий бойликларини, совет турмуш тарзини ҳар томонлама очиб бериш зарур.

Янги ўқув йилини КПСС билан Совет давлатининг партия XXIV съезди қарорларини амалга ошириш соҳасидаги ташқи сиёсат фаолиятини ўрганишга бағишланган махсус машғулотлар билан бошлаш тавсия этилади.

Шу билан бирга сиёсий ва иқтисодий таълим системасидаги ҳамма предметлар ва проблемаларни ўрганишда партия ишлаб чиқаётган назарий-сиёсий хулосаларни ҳисобга олиш лозим.

Ўтган ўқув йилида партия ташкилотлари **меҳнаткашларга иқтисодий таълим беришни** кенг миқёсда авж олдириш йўлида кўпгина куч-ғайрат сарфладилар. Партия таълими системаси тингловчиларидан 40 процентдан кўпроғи партиянинг иқтисодий назарияси ва сиёсатини ўрганмоқда. Моддий ишлаб чиқариш соҳасидаги ходимлар министрликлар ва идоралар йўли билан ташкил этилган иқтисодий таълимнинг турли формаларида, коммунистик меҳнат мактабларида, комсомол сиёсий маорифи тўгаракларида, халқ университетларида ва оммавий пропаганданинг бошқа формаларида иқтисодий билимларни сабот билан эгалламоқдалар. Иқтисодий билимлар ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва бошқаришни такомиллаштириш, хўжаликни юритишни яхшилаш ва социалистик мусобақани ривожлантириш, онгли, малакали ходимларни тайёрлаш ва тарбиялашнинг таъсирли омили бўлиб қолмоқда.

Бироқ иқтисодий таълимни ташкил этишда ва унинг мазмунида каттагина камчиликлар борлиги ҳам аниқланиб қолинди. Баъзан ўрганилаётган предметларнинг назарий жиҳатларига етарли баҳо берилмади, социалистик ишлаб чиқариш усулини ривожлантириш қонуниятларини ва бу усулнинг афзалликларини тушунтириб беришга дуруст эътибор берилмади. Партиянинг иқтисодий назарияси ва сиёсати масалалари айрим ҳолларда конкрет практикадан ажралган ҳолда ўргатилди. Пропагандистларнинг анчагина қисми зарур билимларни ва тажрибани ўрганиб олмаганлиги ҳам машғулотларнинг савиясига таъсир қилди. Шундай шароитда иқтисодий таълимни янада ривожлантиришни аввало машғулотларнинг мазмунини яхшилаш, сифатини ва самарадорлигини ошириш билан боғлаб олиб бораётган партия ташкилотлари тўғри иш қилмоқдалар.

Шуни айтиш керакки, кўпгина министрликлар ва идоралар, шунингдек партия комитетларининг тармоқ бўлимлари таълим жараёнининг мазмуни қандай бўлаётганлиги билан дуруст шуғулланмадилар, меҳнаткашларнинг иқтисодий тайёргарлиги ҳолати учун хўжалик раҳбарларига лозим даражада талабчанлик қилмадилар.

Иқтисодий таълим системасидаги янги ўқув йилида ҳамма предметларни типовой ўқув планлари ва программаларига мувофиқ ўрганиш давом эттирилади.

«Иқтисодий билимларнинг асослари» курси ўрганиб бўлинган жойларда машғулотлар типовой ўқув программаларида кўрсатилган ва илгари ўрганилмаган мавзуларни, шунингдек партия иқтисодий сиёсатининг актуал масалаларини, корхоналар ишининг самарадорлигини ошириш вазифаларини қамраб олиши мумкин.

«Экономика ва ишлаб чиқаришни бошқариш асослари» курси материалларининг ҳажми катта эканлигини ва айрим жойларда ўқув планини бажаришдан орқада қолинганлигини ҳисобга олиб, ўқув жараёнини машғулотларнинг сифатига зарар етказадиган даражада тезлаштирмаслик лозим. Бундай ҳолларда партия ташкилотлари таълим муддатини икки йилдан уч йилгача узайтиришлари мумкин. Иқтисодий таълимни меҳнаткашларнинг ижодий активлигини ривожлантиришга, ҳар бир ходимни меҳнатга ва социалистик мулкка коммунистик муносабат руҳида тарбиялашга кўпроқ қаратиш керак. Хўжаликни юритишнинг интенсив методлари, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш—иқтисодий ўсишимизнинг асосий шартларидир. КПСС Марказий Комитети 1972 йил декабрь Пленуми мамлакат экономикасини

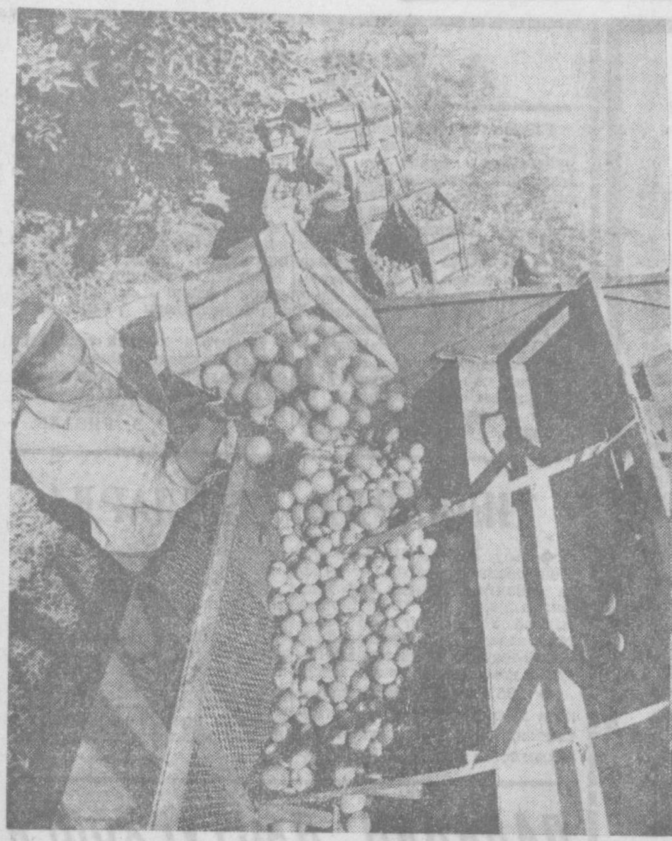

Сабзавот мўл бўлди

ОРЖОНИКИДЗЕ районининг хўжаликларида давлатга сабзавот, полиз экинлари маҳсулоти топшириш қизгин бормоқда. Ҳар бир хўжалик аъзоси зиммага юклатилган вазифани сидқидилдан бажариб, етиштирилган ҳосилни ёгин-сочинга қолмай тезда аҳолига ет-казиб бериш учун ҳаракат қиляпти. «Қизил Ўзбекистон» колхозининг сабза-воткорлари ҳам ана шундай самарали меҳнат қилишмоқда. Суратда: хўжалик да помидор узиш, яшикларга ва прицеп-ларга ортиш пайти.

А. АБАЛЯН фотолари.

ҚАҲРАМОНЛАР ДАЛАСИДА

Кишининг қўли гул дейишади. Бу ҳақ гап. Ақл ва заковат билан меҳнат қилсанг, тошлоқ, ташландиқ ерлардан ҳам яхши ҳосил олиш мумкин экан. Бу амалда исбат қилинди. Ҳаракатдан барака келишини эндиликда ўз кўзимиз билан кўриб турибмиз.

Бизга колхоз идорасидаги учта фото альбомни кўрсатишди. Вақт ўтиши билан альбом муқаваси олдинги ҳолатини йўқотиб, сарғая бошлаган. Лекин унинг саҳифаларини варақласангиз, колхозининг ўтмиши ва ҳозирги аҳволини дарҳол билиб оласиз. Мана, Оққўрғон районидаги ҳозирги «Заря коммунизма» колхозининг ерлари. Чирчиқ дарёсининг чап қирғоқларидаги паст текисликларни эгаллаб ётибди. Ернинг колхоз мулкига айланганига 35 йилдан ҳам ошиб кетди. Ўша йиллардаги бу ернинг ҳолати ҳам фотосуратларга олинган, Қамишзор экан. Ботқоқликлардан ўтиб бўлмайди, нуқул шағал, қумлик ерлар.

Бир неча хонадон бу ерга кўчиб келиб чайлалар қуриб яшашган, Биргалашиб меҳнат қилишган. Қамиш ўрилиб, бордон тўқилган, чуқурликларга шағал сурилиб текисланган. Тракторларнинг ҳайдов тишлари 35 сантиметр чуқурликка туширилиб, ернинг устки қисми қайта ағдарилди. Кундан-кунга бу ерга кўчиб келувчилар кўпаяверди. Иш оғир эди. Ҳа, деганда қамиш илдизлари йўқолавермади, чиримай қийнарди. Шўх дарёнинг суви изга солинди. Текисланган ерларга пол олиниб, шоли экилди. Шу билан бирга колхозчилар қамиш илдизларини ҳам тўхтовсиз йўқотиб бордилар.

Йиллар ўтди. Ер ҳам, кишилар ҳам ўзгарди. Шоли тупроқнинг донадорлигини оширди, кучига куч қўшди. Бир экиннинг ўрнини бошқаси эгаллаб турди. Канопдан келган мумай даромад хўжалик экономикасини мустаҳкамлади. Қўшимча ҳайдов, чопиқ тракторлари, бульдозер, скреперлар сотиб олинди. Турар жой бинолари қурилиши кучайиб кетди. Маиший-маданий бинолар қад кўтарабошлади. Янги ерлар ўзлаштириш давом эттирилди. Ерга-ер қўшилди. Асрлар бўйи фойдаланилмай ётган ташландиқ ерлар қишлоқ хўжалик оборотига киритилди. Экин турлари кўпайди. Алмашлаб экиш илғорлар тажрибаси асосида олиб борилди. Шоликорлар пахтазорга, лубзорлар эса бедазорга айланди. Шундай йўл билан деҳқончилик маданияти ошаверди. План ва мажбуриятлар ортиғи билан бажариладиган бўлиб қолди.

Албатта, бу ютуқлар ўз-ўзидан, осонлик билан қўлга киритилмади. Колхозим бой-бадавлат, қишлоғим обод бўлсин деган, ҳар бир деҳқон жон куйдириб меҳнат қилди. Улуғ Ватан уруши йилларида армияга кетган йигитлар ўрнини қиз-жувонлар, чолу-кампирлар эгаллади. Бир киши уч-тўрт кишининг ишини бажарди.

Гапнинг очиғи бу хўжаликни қаҳрамонлар колхози деб аташади. Дарҳақиқат, шундай. Хўжаликда ўнга яқин Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари бор. Булар пахта, каноп, шоли ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштиришдаги ажойиб меҳнатлари эвазига ҳукуматимизнинг юксак унвонини олишга сазовор бўлишган.

Ана шу камтар, лекин ҳалол меҳнат қилиб, қамишзорларни экинзорларга айлантириб, баракали ҳосил олаётган кишиларнинг ҳар бири ҳақида қанчадан-қанча қиссалар ёзиш мумкин. Бугун биз шуларнинг бири ҳақида тўхталиб ўтмоқчимиз.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ким Илья иккинчи бригадага анчадан бери бошчилик қилиб келяпти. Пахта ва канопдан муттасил юқори ҳосил олиняпти. Бунинг боиси шуки, деҳқонлар ерга обдон ишлов беришади. Ҳосил етилиб пишганга қадар парвариши бўшаштирилмайди. Тракторчи сувчи эрта баҳордан то кечки кузгача астойдил тер тўкиб меҳнат қилади.

Ўтган йили анчагина қийинчиликлар вужудга келди. Об-ҳаво машаққатлари енгилиб, ҳар гектар ердан планда белгиланган 27 ўрнига 42 центнердан пахта топширилиб, колхозда биринчилик эгалланди. Давлатга 175 ўрнига салкам 300 тонна «оқ олтин» сотилди. Каноп етиштириш плани ҳам 1,5 баробар қилиб бажарилди.

Юқоридаги рақамлардан кўриниб турибдики, деҳқонлар бир ерда депсиниб ўтиришни ўзларига эп кўришмайди. Ҳар гал ҳам илғорликни биринчилар қаторида эгаллашга ошиқишади. 1971 йилда 40 центнердан «оқ олтин» топширилиб, ҳосилнинг 73,6 проценти машина билан териб олинган эди. Ўтган йили ҳосилдорлик гектар бошига 2 центнерданга кўпайди. Ҳосилнинг 81,5 проценти «зангори кема»лар ёрдамида йиғиштириб олинди.

Бригадада иш режали олиб борилади. Экинлар парвариши ўз вақтида агротехника муддатларида ўтказилади. Ишчи кучи ва техникадан самарали фойдаланилаётгани сабабли биргина пахтадан келган даромад салкам 119 минг сўмни ташкил этди. Сарф-ҳаражатлардан ташқари бажарилган меҳнатга тўланган ҳақ 2 баробар ошди. Бир сўмлик иш ҳақига қўшимча 1 сўм 2 тийиндан пул тўланди. Шундай қилиб ҳар бир колхозчининг ойлик иш ҳақи 204 сўмни ташкил қилди. Меҳнат бригаданинг шон-шуҳратини яна кўтарди. Бойлигига бойлик қўшди. Бригада бошлиғининг ташкилотчилиги ва ҳалол меҳнатига юксак баҳо берилиб унга Меҳнат қизил Байроқ ордени топширилди. Илғор сувчи Тен Нюра эса Ленин ордени олишга сазовор бўлди. Тракторчилардан Алижон Нурохунов, Цой Мариялар ҳам қимматбаҳо буюмлар билан тақдирландилар.

Бригаданинг бу йилги режаси янада юксак. Барчанинг эътибори гектаридан 45 центнердан «оқ олтин» топширишга қаратилган. Шунга яраша иш кетаяпти. Тўғри, бу гал ҳам баҳорда анча қийинчиликлар бўлди. Чигит экилгач, сурункасига ёмғир ёғди, ер юзини қатқалоқ босди. Ниш уриб чиққан кўчатлар ҳавонинг бирдан исиб кетиши туфайли бўғилиб қолди. Тупроқнинг устки қисми нам бўлса остки қисми, қуруқ эди, Бемаҳал ёққан ёмғир тупроқ устини ювиб ғўза илдизини шўрга бостириб юборганди. Нима қилиш керак? Пахтакорлар тажрибаси ишга солиниб, техникага куч берилди. Ўқ ариқлар олиниб, чим келтирилди, бир неча кун ичида барча майдонларга сув тараб чиқилди. Бу айни муддао эди. Ғўза илдизларига ёпишиб олган шўр тезда ювилиб кетди. Тупроқ етилиши билан қатор оралари культивация қилинди, Ўғит берилди, механизаторлар тракторларнинг тезлик ҳаракатини анча пасайтириб юришди. Нарâльникларни ишга солишди. Ягана тезда тамомланди. Қайта культивация қилиниб, минерал ўғит солинди. Суғорилди шундан кейин ғўза илдизларининг ҳаракати тезлашиб кетди, нафас олиши яхшиланди. Кўчатлар гуркираб ўса бошлади. Эндиликда ҳар бир туп кўчатда 16—17 тадан ҳатто 20 тадан кўсакни санаш мумкин.

— Ҳа деб,—минерал ўғит солиш ҳам ярамайди,— дейди бригада бошлиғи.— Аксинча маҳаллий ўғитга эътиборни кучайтирдик Бунинг фойдаси катта экан. Деҳқонча қилиб айтганда гўнг тупроқнинг мойи. Мойга тўйган ер ҳеч вақт чарчамайди, Ерга куч беради. Бу ҳолат ғўзани шонага, шонани тезроқ гулга айлантиришга яқиндан ёрдам беради. Пахтани эрта етишиб, пишишига эришилади.

Колхоз ерлари «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозига туташиб кетган. Совхоз ишчиси билан колхозчи пахтакор бир-бирларининг бой тажрибаларини ўртоқлашиб, меҳнат қилишяпти. Ғўзани чуқур культивация қилишда, қондириб суғоришда, ўғитдан рационал фойдаланишда бир-бирларидан ўрганишяпти.

Колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Хан Валентин Андреевич бундай дейди:

— Биз, доимо ўз сўзимизнинг устидан чиқиб келяпмиз. Мажбуриятимизни ошириб бажарамиз. Бу йил ҳам ана шундай бўлади. Ҳар гектар ердан 35 центнердан кам пахта топширмаймиз. Дала ишларининг ҳаммаси ана шу мажбуриятни муваффақиятли бажарилишига қаратилган, Мўл ҳосил тўплаб, йиғим-теримга пухта ҳозирлик кўряпмиз.

М. ҒОЗИЕВ.

ПАРРАНДАБОҚАРЛАР ЮТУҒИ

Антонина Сорокина бир неча йилдан бери Янгийўл районидаги «Интернационал» колхозида товуқбоқар бўлиб ишлайди. У паррандаларни меҳр билан парвариш қилаётганлиги сабабли йилдан-йилга уларнинг сони кўпайиб, маҳсулдорлиги ошиб боряпти. Ўртоқ Сорокина инкубациядан келтирилган жўжаларни зооветеринария талабларига мувофиқ парвариш қилади, боқади. Шу сабабли нобудгарчиликка йўл қўйилмаяпти. Жўжалар эрта тухумга киради. Шу сабабли колхозда дастлабки ойлардан бошлабоқ тухум олиш кўпаяверади.

Бу йил ўртоқ Сорокина колхоз правлениеси билан тузилган шартномага мувофиқ 22 минг дона тухум топширишни планлаштирган эди. Амалда эса план бажарилиши яхши бўлди. 35 минг донадан кўп тухум топширилди. Зиммага олинган социалистик мажбурият ортиғи билан бажарилди. Ҳозир хўжаликда 2 минг бош жўжа боқиляпти. Қарови яхши. Март ойлари ичида ёппасига тухумга киради.

МАРРА ЯҚИН

Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг азамат чорвадорлари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида давлатга 1450 тонна серқаймоқ сут сотишни планлаштирган эдилар. Улар планни ортиғи билан бажариш учун йил бошидан астойдил меҳнат қилишди. Моҳир сут соғувчилар ҳар бош сигирдан ўртача 2 минг 500 литрдан сут соғиб олишмоқчи. Шу кунгача хўжалик чорвадорлари давлатга 100 тоннадан зиёд сут сотдилар. Моҳир сут соғувчилардан Меҳри Ғойипова ўзига бириктирилган 18 бош сигирнинг ҳар бириддан 2550 литрдан сут соғиб олди. У йил охиригача қўшимча 550 литр сут соғиб олиш учун курашяпти.

Р. КУЧАРОВ,
М. МИРСУЛТОНОВ.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

КАМБОДЖАДАГИ АҲВОЛ

ПАРИЖ, 4 сентябрь. (ТАСС). Камбоджанинг катталиги жиҳатидан учинчи ўринда турган Кампонгтям шаҳри остоналарида озодлик кучлари билан Пномпень қўшинлари ўртасида қаттиқ жанглар давом этмоқда. Ватанпарварларнинг артиллерияси кеча кечаси душманнинг шаҳарни маҳаллий аэродром билан боғлайдиган йўл атрофидаги позицияларини қаттиқ тўпга тутди. Душман ҳамал ичидаги шаҳарга ҳарбий анжомлар юбориш мақсадида парашют-десант қисмлари ҳамда вертолётлардан фойдаланиб, бу йўлда алоқани тиклашга уринмоқда. Аммо, озодлик кучлари тўплардан ўт очиб ва операциялар ўтказиб, ана шу уринишларни барбод этмоқдалар.

Пномпень билан Кампонгсом ўртасидаги 4-йўлда аввалгидек ҳозир ҳам шиддатли жанглар давом этмоқда. Пномпень қўшинлари оғир артиллерия ва механизациялаштирилган бўлинмаларнинг ёрдами билан шу йўлнинг Кампонгспа шаҳри атрофидаги уч километрлик участкасини эгаллашга уринмоқдалар. Озодлик кучлари барча қарши ҳужумларни муваффақиятли суратда даф қилиб, душманнинг аскарлари ва техникасига катта талафот етказмоқдалар.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

СОФИЯ, 4 сентябрь. Болгария Халқ Республикаси Министрлар Совети Габрово шаҳрида БХРда биринчи халқ маорифи музейини ташкил этиш ҳақида қарор қабул қилди. Музей экспозицияси мамлакатдаги маориф ишлари тарихи ҳақида, ўқитувчиларнинг халқ ҳокимияти учун курашдаги иштироки ҳақида ҳикоя қилиб беради. Музейнинг катта бўлими социалистик Болгариянинг маориф соҳасида эришган ютуқларига бағишланади.

БУХАРЕСТ, 4 сентябрь Руминияда сўнгги 10 йил ичида 20 дан ортиқ йирик мебель фабрикаси ва комбинатлари қурилди. РСР чет мамлакатларга мебель етказиб бериш ҳажми жиҳатидан ҳозир жаҳонда 6 ўринни эгаллаб турибди. Бу мебелларнинг ярмидан кўпроғи социалистик мамлакатларга юборилмоқда. Совет Иттифоқи румин мебелларининг энг кўп сотиб олаётган мамлакатдир — экспортнинг 40 процентдан кўпроғи унинг ҳиссасига тўғри келади.

Республиканинг мебель корхоналари СССР учун ҳар куни 40—50 вагон маҳсулот жўнатмоқда. Совет Иттифоқи бу йил 5 минг гарнитур, 17 мингдан зиёд ошхона, 22 минг меҳмонхона гарнитурлари, шунингдек кўп миқдорда кухня мебеллари ва курсиларни сотиб олади.

САНТЬЯГО, 4 сентябрь. Бу ерда СССР билан Чили ўртасида илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик тўғрисидаги битим имзоланди.

Битим илмий ходимлар ва маданият арбоблари делегацияларини бир-бирларига кўпроқ юбориб туришни кўзда тутади.

ХАЛҚ НОРОЗИЛИГИ КУЧАЙМОҚДА

САН-ХОСЕ, 4 сентябрь. (ТАСС). Гватемалада меҳнаткашларнинг ўз ҳуқуқлари учун кураши кенгайиб бормоқда. Мамлакат пойтахтида ва бошқа бир қанча шаҳарларда аҳоли иқтисодий аҳволининг мушкуллашганига қарши норозилик намойишлари ва митинглари ўтказилмоқда.

Норозилик тўлқини тирикчиликнинг ғоят қимматлашганлиги ва солиқ машаққатларидан тоқати тоқ бўлган аҳолининг ҳамма табақалари орасида ёйилди. Шу йилнинг бир ўзидагина меҳнаткашларнинг харид қуввати 30 процент пасайиб кетди.

Президент Арана ҳукумати халқнинг ҳаққоний талабларига жавобан полиция террорини кучайтирмоқда ва кўп кишини қамоққа олмоқда.

Венгрия Халқ Республикасининг Ленинварош шаҳрида йирик нефть химияси маркази бунёд этилмоқда. Бу корхона Совет Иттифоқи ёрдами билан бунёд этилмоқда. Нефть химияси заводи 1975 йилдан бошлаб маҳсулот берабошлайди. Суратда: завод қурилишида ректификацион колоннани ўрнатиш пайти.

МТИ—ТАСС фотоси.

ривожлантириш соҳасида белгилаб берган вазифаларни чуқур тушунтириб бериш ва сингдириш бундан буён ҳам иқтисодий таълимнинг мазмунини белгилаб беради. Иқтисодий таълимни олинган билимларни амалда қўлланиш билан, қўшиб олиб боришни амалда таъминлаш, формализм кўринишларига ва таълимнинг ҳаётдан ажралиб қолишига қатъиян барҳам бериш муҳимдир. Москвадаги Владимир Ильич номли электр-механика заводи мактаблари ва семинарларининг пропагандистлар билан тингловчилари бутун билим, тажрибани, методик маҳорат ва ташкилотчилик қобилиятини беш йилликка хизмат қилдиришга даъват этдилар. Бу ташаббусни ҳамма жойда оммалаштириш керак.

Янги ўқув йилида **совет жамияти социал-сиёсий ривожининг КПСС ленинча миллий сиёсатининг актуал масалаларини** ўрганишга катта эътибор берилмоқда. Партия ҳужжатларида, ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг эллик йиллиги тўғрисида»ги докладида миллий масалага доир марксча-ленинча таълимотнинг, партия ленинча миллий сиёсатининг, совет турмуш тарзи интернационаллашиб бораётганлигининг ҳаётий кучи, кўп миллатли совет давлати ривожининг, оммани интернационализм руҳида тарбиялашнинг вазифалари ва йўллари таърифланиб кўрсатиб берилган.

Коммунистик партия **меҳнаткашларни ахлоқий тарбиялашга** катта аҳамият беради. Марксча-ленинча дунёқарашни шакллантириш ва ахлоқий тарбиялаш бир бутун жараёндир. Ҳар қандай предметни ўрганишда, ҳар бир машғулотда ана шу бирлик таъминланиши лозим. Сиёсий ва иқтисодий таълим коммунистик ахлоққа зид келадиган хатти-ҳаракатларга қарши курашни кучайтиришга, жамиятимизнинг ғоявий-ахлоқий асосларини янада мустаҳкамлашга кўмаклашиши лозим. Меҳнат интизомини бузиш, бўшанглик, техника соҳасидаги консерватизм ҳоллари ҳамон учраб турганлиги сир эмас. Ўртоқ Л. И. Брежнев Украина ССРга Халқлар дўстлиги орденини топшириш вақтида сўзлаган нутқида бундай деб таъкидлади: «Социалистик жамият ўз гражданларига кўп нарса беради, бинобарин у ҳар бир граждандан: хўш ўзинг тўғрингда қилинаётган ғамхўрликка жавобан сен нима бераётирсан, олган билимларингдан қандай фойдаланаяпсан, коммунизм қуришдек буюк ишга қандай ҳисса-қўшаяпсан, деб сўрашга ҳақлидир».

Бутун ғоявий-тарбиявий ишда, сиёсий таълимда **КПССнинг жамиятимиздаги раҳбарлик ролини** атрофлича кўрсатиш зарур. Маълумки, КПСС программасида, партиянинг XXIII ва XXIV съездларининг қарорларида, бошқа ҳужжатларида Лениннинг партия тўғрисидаги таълимоти янада ривожлантирилди. Ана шу ҳужжатларга таяниб, РСДРП II съездининг 70 йиллигига бағишланган материаллардан фойдаланиб, партия кўп қиррали фаолиятининг тобора кучайиб бораётган аҳамиятини, бу фаолиятнинг коммунистик қурилиш ҳамма соҳаларидаги самарали натижаларини кўрсатиб бериш, коммунистларни ғоявий эътиқодлилик, касбкор билимдонлиги, юксак ахлоқий фазилатлар руҳида тарбиялашга талабчанликни ошириш зарур.

Янги вазифалар ва талаблар асосида сиёсий таълим структураси ва формалари такомиллаштирилмоқда. Ўқув планлари ва программаларига зарур қўшимчалар ҳамда ўзгартишлар киритилмоқда.

В. И. Ленин таржимаи ҳолини, сиёсий ва иқтисодий билимларнинг асосларини ўрганиш аввалгидек **бошланғич сиёсий мактаблар** ўқув планининг асосий мазмуни бўлади. Бошланғич бўғиндаги ўқишни тамомлаган, аммо марксизм-ленинизмнинг таркибий қисмларини мунтазам равишда ўрганишга ҳали қурби етмайдиган тингловчиларнинг сиёсий билим даражасини янада кенгайтирмоқ учун партия билан ҳукуматнинг кундалик ҳужжатларини, анча дуруст тайёргарлиги бўлган тингловчиларга эса партия тарихи оммавий курсини, коммунистик ахлоқ асосларини ўрганиш тавсия этилади.

Ўрта бўғинда КПСС тарихи, сиёсий иқтисод, фалсафа ва илмий коммунизм курсини ўрганиб бўлган, аммо олий бўғиндаги машғулотларга тайёр бўлмаган ўртоқлар марксизм-ленинизм асослари мактабларида ўқишни давом эттирадилар. Улар экономика ва ишлаб чиқаришни бошқариш асосларини, партия қурилиши масалаларини ўрганадилар ёки марксизм-ленинизмнинг таркибий қисмларидан бири соҳасидаги ўз билимларини чуқурлаштириб, марксизм-ленинизм асарларини пухта ўрганадилар.

Партия ўқувининг **олий бўғинида** раҳбар кадрлар, турли категориядаги зиёлилар ва халқ хўжалиги мутахассисларининг қизиқишларига, меҳнат ва жамоат фаолияти характерига қараб уларни сиёсий ва иқтисодий ўқитишнинг табақалаштирилган системаси таркиб топди ва бу система ривожланиб бормоқда. Иттифоқдош республикалар коммунистик партиялари Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари ҳузуридаги семинарлар, марксизм-ленинизм университетлари, шаҳар ва район партия комитетлари ҳузуридаги партия активларининг мактаблари ва семинарлари, шунингдек назарий ва методологик семинарларнинг кенг тармоғи ана шу системага киради.

Шаҳар партия комитетлари секретарларининг КПСС Марказий Комитети пропаганда бўлимидаги кенгашида, идеологик ходимларнинг Тошкент ва Тбилисида ўтказилган республикалараро конференцияларида кадрларни тарбиялашнинг назарий ва амалий проблемаларига катта эътибор берилди.

Ҳар бир партия комитети ўз номенклатурасидаги раҳбар ходимларни тарбиялаш, уларга сиёсий ва иқтисодий билим бериш билан бевосита шуғулланишини иш манфаатлари талаб қилади. Ҳозирча бундай ходимларнинг жуда кўпчилиги республикалар коммунистик партиялари Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетлари номенклатурасидаги ходимларнинг 72 проценти бошланғич партия ташкилотлари ҳузуридаги семинарларда ўқимоқда ёки шахсий планларга мувофиқ шуғулланмоқда. Бу эса кўп ҳолларда кадрларга таълим ва тарбия бериш самарадорлигини пасайтиради. Марксизм-ленинизм университетларида раҳбар ходимлар ҳали кам шуғулланмоқда. Ҳолбуки, машғулотларнинг юксак ғоявий-назарий савиясини таъминлай оладиган, тингловчиларга билимлар системасини бера оладиган энг малакали муаллим кадрлар айни шу университетларда ишлайдилар.

Ҳозирги вақтда назарий семинарларнинг тематикаси ва планлари қайта ишланган. Марксизм-ленинизм к л а с с и к л а р и н и н г айрим асарларини, КПСС тарихини ва партия қурилишини, илмий коммунизм проблемаларини, фалсафа, иқтисодий, назария, коммунистик ва миллий озодлик ҳаракати проблемаларини ўрганиш юзасидан еттита қўлланма нашр этилди. КПСС Марказий Комитети 1973 йил апрель Пленуми қарорлари асосида КПСС ташқи сиёсати, халқаро коммунистик ҳаракат ва халқаро муносабатларнинг актуал проблемаларини ўрганишга доир тематика ва планлар нашр этиш учун тайёрлаб қўйилди. Бир-бири билан боғланган назарий ва методологик масалаларни 3—4 йил давомида изчиллик билан ўрганишга мўлжалланган программалар комплекси ҳам ишлаб чиқилди.

Меҳнаткашларни сиёсий ва ахлоқий жиҳатдан тарбиялашда, иқтисодий ва илмий техникавий билимларни, илғор ишлаб чиқариш тажрибасини ўрганишда пропаганданинг **халқ университетлари ва коммунистик меҳнат мактаблари** сингари оммавий формалари муҳим роль ўйнайди. Уларнинг тармоғи йил сайин ўсмоқда. Ҳозир мамлакатда салкам 31 мингта халқ университети бўлиб, уларда 7 миллион киши шуғулланмоқда. Одамларнинг қизиқиши кучайиб бораётганлигини ҳисобга олиб, улардаги машғулотлар тематикаси анча хилма-хил бўлиб қолди.

Коммунистик меҳнат мактаблари ишчилар ва колхозчиларни мунтазам равишда ўқитишнинг уюшган формасига айланди. Ўтган йили 340 минг ана шундай мактаб ишлади, уларда 9 миллион киши ўқиди. Аммо улардан кўпчилигида ўқитиш жараёнининг сифати ҳали кўнгилдагидек эмас. Партия ва касаба союз комитетлари, «Билим» жамияти ташкилотлари пропаганда оммавий формаларининг ғоявий савияси ва таъсирчанлигини ошириш тўғрисида, уларнинг одамларни тарбиялашга ва уларнинг ижобий ташаббускорлигини ривожлантиришга таъсирини кучайтириш тўғрисида ғамхўрлик қилишлари керак. Таълимнинг ўрганилаётган масалаларни коллектив бўлиб муҳокама қилиш, рефератлар тайёрлаш, илғор тажриба, янги техника ва технология билан танишиш учун экскурсиялар уюштириш, тавсия этилган адабиётни мустақил ўрганиш сингари актив формаларини сабот билан жорий қилиш лозим.

Партия ёш авлодни ғоявий тарбиялаш масалаларига доимо эътибор бермоқда. Комсомол сиёсий ўқуви системасида 6 миллион киши марксизм-ленинизм назарияси ва КПСС сиёсатини ўрганмоқда. Чуқур ғоявий эътиқодлилик, коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш, сиёсий активлик ва меҳнат ғайратини ривожлантириш — комсомоллар ва ёшлар ўқишини ташкил этишдаги энг асосий хусусиятдир. Эндиликда «Ёшларга партия тўғрисида» деган янги ўқув курси жорий қилинмоқда. Назарий семинарларда КПСС ташқи сиёсат фаолияти масалалари кенг кўламда ўрганилади. Комсомолга В. И. Ленин номи берилганлигининг 50 йиллигига тайёргарлик муносабати билан «Ленинча ўқиймиз, ишлаймиз ва курашимиз», деган мавзуда Ленин дарсини ўтказиш тавсия этилади.

Юксак ғоявий савия ва собит қадамликни таъминлаш, машғулотларнинг таъсирчанлигини ошириш, тингловчиларни ишонтириш ва уларнинг дилига йўл топиш — ана шулар ҳозир пропаганда ишидаги асосий вазифадир. Эндиликда бу ишни 1 миллион 470 минг коммунист олиб бормоқда. Таълимнинг турли формаларида минглаб энг тажрибали хўжалик раҳбарлари ва халқ хўжалиги мутахассислари пропагандистлик фаолиятига жалб қилинган.

Марксча-ленинча назарияни ўрганишда, иқтисодий билимларни эгаллашда, илғор тажрибани ўзлаштиришда, одамларни тарбиялашнинг актив формалар ва методларини ўрганишда пропагандистларга доимо ёрдам бериш сиёсий маориф уйлари ва кабинетларининг энг муҳим вазифасидир.

Сиёсий ва иқтисодий маорифнинг таълим-моддий базаси янада ривожланиб, мустаҳкамланмоқда. Дарсликларнинг тиражлари анча кўпайтирилди. Иқтисодий маориф системаси учун методик қўлланмалар биринчи марта нашр этилади. Аввалги йилларда бўлгани каби марказий журналларда босиладиган мақолалар, шунингдек марказий телевидение ва радио уюштирадиган миллионларнинг ленинча университети пропагандистларга ва тингловчиларга катта ёрдам беради. Ана шу имкониятлардан самаралироқ фойдаланиш муҳимдир.

Ҳозир бутун сиёсий, ташкилотчилик ва ғоявий-тарбиявий ишлар КПСС XXIV съезди қарорларини амалга оширишга қаратилган. Марксча-ленинча таълимнинг ва иқтисодий таълимнинг самарадорлигини ошириш янги ўқув йилида партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаси бўлиб қолади.

(«Правда» газетасининг 4 сентябрдаги редакцион мақоласи).

ҚАТРАДА ҚУЁШ АКСИ

Сабоҳат билан Тожихоннинг катта фан соҳиби, Ўрта Осиёнинг қадимий тарихини мукаммал ўрганиб чиққан етук олим Александр Юрьевич Якубовский билан бўлган биринчи учрашуви Улуғ Ватан урушининг қаҳратон қишига тўғри келди. Ўзбек қизлари Александр Юрьевич Бартольднинг энг яқин шогирди бўлганини, шунингдек унинг қаламига «Олтин Ўрда» асари мансуб эканлигидан бохабар эдиллар. Бу икки дугона Тошкент педагогика институтини муваффақиятли тугатиб, аспирантура муддатини ўташ учун Александр Юрьевичга бириктиб қўйилган эди.

Кунларнинг бирида оқ сурпдан кўйлак кийиб олган, тим қора сочлари турмакланган Сабоҳат билан Тожихон олим уйига кириб келишди. Александр Юрьевич уларни ўзининг энг яқин кишисидек самимийликда қабул қилиб ўтиришга жой кўрсатди. Қизлар стул чеккасига омонатгина ўтиришгани ҳолда бўлажак устозларининг бераётган саволларига тутила-тутила жавоб қайтаришарди.

Институтни янги битирган бу қизларни рус олимларининг Ўрта Осиё ҳақидаги асарларидан хабарлари бормикин? Улар араб, форс тилларини билишадими? Ўрта Осиёда олиб борилган археологик қазилмалар устида нималарни билишади? Олим ана шу саволларни хаёлидан ўтказар экан, қизларнинг олган билимлари чекланган эканлигини сезиб олди.

— Мен, сизларга раҳбарлик қилишга розиман, — гап очди Александр Юрьевич. — Фақат кўп нарсани талаб қиламан. Буни пухта ўйлаб кўринг. Фан йўлида меҳнат қилиб, камолотга эришиш нақадар қийин эканлигини ҳис қилмоғингиз лозим.

Александр Юрьевич ўзбек қизлари билан узлуксиз равишда иш олиб борди. Уларга араб ва форс тилларини ўқитиш учун ўзининг яқин дўстлари Виктор Иванович Беляев ва Елена Михайловна Пешеровани бириктиб қўйди. Ўзи эса Ўрта Осиё тарихи бўйича семинар машғулотларини олиб борди.

Олим Ўрта Осиёда ўсиб улғайган. У дастлаб Тошкентда, сўнгра Самарқанд шаҳрида яшаб ижод қилди. Унинг отаси банк хизматчиси бўлгани ҳолда ёзувчи Лев Толстой билан яқин алоқада бўлиб, хат ёзишиб турган. Олимнинг Тошкентда ижод қилаётган ёзувчи дўстлари кўп эди. У айниқса атоқли шоир Ҳамид Олимжон билан узвий алоқада бўлиб, янги чоп этилган асарлари устида баҳслашарди.

Улуғ Ватан уруши охирлаб қолганида Тошкентда вақтинча турган Ленинград олий ўқув юртлари ўз ватанларига қайтишга тайёргарлик кўра бошлашди. Александр Юрьевич ҳам қаҳрамон шаҳарга кетишга ҳозирлик кўрди. Сабоҳат ва Тожихон Ленинградда аспирантурани тугатишлари керак эди.

— Қизлардан хавотир олманг, — деди олим Сабоҳат билан Тожихоннинг ота-оналарига. — Улар менинг уйимда яшаб, аспирантурада ўқишади.

Қаҳрамон шаҳар ўзбек қизларини қулоч очиб қарши олди. Қизлар дастлабки кунларда шаҳарнинг диққатга сазовор жойларини томоша қилишди. Фанлар академиясининг мажлислар зали, давлат эрмитажи, университет кутубхонаси уларда катта таассурот уйғотди. Қизлар А. Ю. Якубовскийнинг ҳаёти ва илм-фан йўлида олиб бораётган ижодий фаолияти билан яқиндан танишишди. Шу билан бир қаторда қунт билан ўқиб ўрганишди. Араб, форс, француз тилларини мутолаа қилиб, Ўрта Осиё тарихи билан қизиқишди.

Улар ўзларининг кандидатлик диссертацияларига, Ўрта Осиёда феодализм даврида ижтимоий муносабатларнинг ривожланиши темасини асос қилиб олишди. Александр Юрьевич қизларнинг илм чўққиларини эгаллашида ўз куч ва имкониятларини ишга солиб уларга яқиндан ёрдам берди. Шарқшунослик институтида қизлар кандидатлик диссертациясини катта муваффақият билан ёқлашди. Илмий кенгаш аъзолари Сабоҳат Азимжонова ва Тожи Қодироваға тарих фанлари кандидати деган фахрий унвонни беришга бир овоздан қарор қабул қилди.

Шу зайлда Ўрта Осиё тарихини ўрганишга қўл урган ўзбек аёллари орасида икки фан соҳиби етишиб чиқди. Икки дугона. Александр Юрьевичга кўрсатган хизматлари учун миннатдорчилик билдиришди.

Сабоҳат билан Тожихон Ленинград шаҳри билан хайрлашиб, Тошкентга ошиқишди. Александр Юрьевич улар билан хайрлашар экан: сизларни илм йўлига олиб чиққан Ленинградни асло унутмангиз. Бу шаҳар келажакда сизга фан соҳасида катта ёрдам беради, деб насиҳат қилди.

Шундай бўлиб чиқди. Қаҳрамон шаҳар айниқса Сабоҳатга ўзининг туғилиб ўсган шаҳридек азиз ва қадрдон бўлиб қолди. У бу шаҳарда тарих фанлари доктори деган шарафли унвонни ёқлашга муяссар бўлди.

Қатрада қуёш акс этганидек ўзбек аёллари ўртасидан илк бор етишиб чиққан бу қалдирғоч олимларнинг фан йўлидаги эришган ютуқларида совет ҳаққонийлиги намоён бўлди.

Г. ИЛЬИЧЕВ,
журналист.
Москва шаҳри.

АРМУҒОН

Ўзбекистон китоб нашриётлари улуғ олим Беруний юбилейи муносабати билан бир қатор асарларни китобхонларга совға қилди. Республика «Фан» нашриёти рус ва ўзбек тилларида чоп этган «Беруний туғилган куннинг минг йиллигига бағишланган тўплам» (муҳаррирлар У. И. Каримов, А. Ирисов), «Беруний ва ижтимоий фанлар» (муҳаррир Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги И. Мўминов) китоблари савдога чиқарилди. Шунингдек, «Фан» нашриёти Қ. Норхўжаевнинг «Беруний ва унинг геодезия фанига доир ишлари», Ф. Зикриллаевнинг «Берунийнинг физика соҳасидаги ишлари» брошюраларини ҳам тайёрлади. Бу иккала брошюра ўзбек тилида босмадан чиқди.

Беруний илмий меросини ўрганувчилар учун П. Г. Булгаковнинг «Берунийнинг ҳаёти ва асарлари», Ғ. Я. Умаровнинг «Беруний, Коперник ва ҳозирги замон фани» деб номланган русча китоблари катта совға бўлади.

Мазкур юбилей нашрлари пойтахтимизнинг йирик китоб магазинларида сотилмоқда. Улар асосида кутубхоналарда стендлар ташкил қилинди.

Э. РИЗАЕВ.

ТИЛЛАРДА, ДИЛЛАРДА

◆ Абу Райҳон Беруний номини абадийлаштириш мақсадида кейинги йилларда анчагина ишлар қилинди. 1957 йилдан бошлаб Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик илмий-текшириш институти Беруний номи билан юритилаётир.

◆ 1957 йилда Тошкентдаги кўча ва майдонларга улуғ мутафаккир номи берилди. Қорақалпоғистон АССРда Кот шаҳри Беруний номи билан атала бошланди.

◆ 1960 йилда Москвада бўлиб ўтган XXV Халқаро Шарқшунослар конгресси Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтига Беруний илмий меросини ўрганишни координация қилишни топширди.

◆ 1967 йилда фан соҳасида Беруний номидаги республика Давлат мукофоти таъсис этилди.

ДАЛАДАН ДАСТУРХОНГА

Калинин, Оржоникидзе, Янгийўл районлари томон қатнаётган автобуслар сони ёз мавсумида яна ҳам кўпайди. Шу кунларда ғарқ пишган ноз-неъматларни шаҳарликларга пешма-пеш етказиб бермоқдалар. Биргина «Қибрай» узумчилик-виночилик совхози тошкентликларга ҳар куни 15 тоннадан ортиқ ширин-шакар узумларни етказиб бермоқда.

Ёз мавсумида Тошкентнинг ён атрофидаги сабзавоткор хўжаликлар жуда кўп қовун-тарвуз ва сабзавот маҳсулотлари етказиб бермоқда. «Ленин йўли», Охунбобоев номли колхозлар ва Дамачи узумчилик совхозининг миришкор деҳқонлари етиштирган ҳосил ҳам пешма-пеш пойтахтликларга келтириб сотилмоқда. Бунинг учун рейсларга қўшимча равишда 30 дан ортиқ автобус қўйилди. Улар ҳозир йўловчиларга намунали хизмат кўрсатаяпти. Бундан ташқари, Янгийўлдаги Усмон Юсупов номли аграр-саноат бирлашмасига ҳам автобуслар қатнови анча кўпайтирилди.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

УКРАИНАДА хизмат кўрсатган артист Черновецк филармонияси солисти София Ротарнинг шўх қўшиқларини санъат шайдолари севиб қолишган. Эстрада артисти Софияда IX жаҳон ёшлари фестивалида олтин медалга сазовор бўлди. Суратда: София Ротар «Червона рута» ансамбли билан.

КАМЧАТКАНИНГ гўзал ва хушманзара жойларини томоша қилишни истаган туристларга вертолетлар жуда қўл келмоқда. Бундай кўнгилочар саёҳат қилишни хоҳлаганлар тобора кўпайиб бормоқда. Агар ўтган йили авиамаршрут хизматидан 3 минг турист фойдаланган бўлса, бу йил улар сони 5 мингга етади. Суратда: вертолет туристларни адир бўйидаги гулзорга элтиб қўйди.

*

ГОРЬКИЙ области. Янги Горькийдаги нефтни қайта ишловчи заводда сув тозалашга катта эътибор берилмоқда. Сувни комплекс тозалаш натижасида ҳар бир литрдаги нефть чиқиндилари 5—6 миллиграммга камайди. Сиз суратда сувни турли чиқиндилардан тозалаб турувчи қурилмаларни кўриб турибсиз.

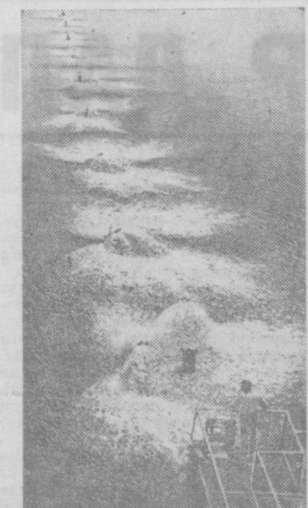

Ю. МУРАВИН, В. ВОЙТЕНКО ва **В. ПЕСЛЯК** фотолари.

ТАСС фотохроникаси.

САНЪАТКОРЛАР ХИЗМАТДА

Мўл ҳосил ишқида меҳнат қилаётган пахтакорларга санъаткорларимиз намунали хизмат қила бошладилар. Областимизнинг барча районларидаги совхоз ва колхоз дала шийпонларида санъаткорларимиз ҳам тез-тез бўлиб ўзларининг санъатлари билан деҳқонларнинг дилларини хушнуд этаётирлар.

Ҳамза номли ўзбек академик драма театрининг коллективи янги спектакллар билан пахта далаларида бўлишади. Улар Бўка, Юқори Чирчиқ районлари пахтакорларига янги спектакллар кўрсатишади. Муқимий номли музикали драма театри коллективи эса Оққўрғон районида бўлади. Улар «Тошболта ошиқ», «Фарғона тонг отгунча», «Нурхон», «Жон қизлар» каби спектакллардан парчалар кўрсатадилар.

«Ёш гвардия» театри санъаткорлари ҳам четда қолишгани йўқ. Улар ҳам бевосита дала шийпонларида бўладилар. Шунингдек, Олмалиқ, Чирчиқ, Бекобод, Янгийўл шаҳар маданият уйларининг ҳаваскорлари ҳам ўз оталиқларидаги колхоз ва совхозларда бўлишиб, концертлар бера бошладилар.

ПАХТАЗОРДА САВДО

Уфқ билан туташиб кетган кенг пахтазорлар ҳа демай одамлар билан янада гавжумлашиб кетади. Дала бошига миришкор пахтакорлар, чаққон теримчи чеварлар, «зангори кема» минган азамат суворийлар етиб келадилар. Бундан буён ҳамманинг ўрни далада бўлиб қолади, областимиз пахтазорларида йиғим-терим ишлари ёппасига бошланиб кетади. Хўш, шу долзарб дамларда пахтакорларга савдо хизмати кўрсатиш қандай ташкил этилади? Шу савол билан биз область матлубот жамияти савдони ташкил этиш бўлими бошлиғи Абдураҳмон Қаюмовга мурожаат қилдик. Ўртоқ А. ҚАЮМОВ қуйидагиларни ҳикоя қилиб берди:

Азамат пахтакорларимиз тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи йилида бор куч ва имкониятларини ишга солиб, ҳар қачонгидан ҳам мўл «оқ олтин» ҳосили етиштирмоқдалар. Етилаётган ҳосилни қисқа муддатларда нес-нобуд қилмай, тўла йиғиб-териб олиш ҳаммамизнинг биринчи галдаги вазифамиздир. Бундан буён область матлубот жамияти ташкилотларининг ходимлари ҳам бирин-кетин ўз иш ўринларини пахтазорларга кўчирадилар. Улар пахта териш кампанияси даврида пахтакорларга савдо хизмати кўрсатишни намунали ташкил этиш юзасидан область матлубот жамияти ишлаб чиққан тадбирларни бажаришга киришадилар.

Яқинда Оққўрғон райони матлубот жамияти ходимлари ажойиб ташаббус билан чиқдилар. Улар йиғим-терим кампанияси даврида пахтакорларга кўрсатиладиган савдо хизматини янада яхшилаш мақсадида барчага қарата мурожаат қабул қилдилар. Оққўрғонликлар мурожаати ҳозир ҳамма жойда қўллаб-қувватланмоқда. Колхоз ва совхозларнинг олдиндан берган буюртмалари асосида етарли миқдорда озиқ-овқат ва саноат моллари тайёрланмоқда.

Область матлубот жамияти илғор пахтакорларни муносиб тақдирлаш мақсадида уларга сотиш учун 50 мингта совға тайёрламоқда. Бу совғаларни пулга чаққанда 1200 минг сўмни ташкил этади. Совғалар орасида енгил автомашиналар ва мотоцикллар, гилам ва чиннилар, атлас ва бошқа хил ипакликлар бор. Совғалар ҳар беш кунлик иш якунларига қараб район партия комитетлари ва район ижроия комитетлари қарори билан илғор пахтакорларга ва механизаторларга тақдим этилади. Бу тадбир пахтакорлар ўртасида мусобақани янада авж олдириш ва терим суръатини ошириш имконини беради.

Бундан буён дала шийпонлари пахтакорларнинг иккинчи уйига айланади. Область матлубот жамияти шу боисдан ҳам дала шийпонларини намунали жиҳозлашга алоҳида аҳамият бермоқда. Ҳозироқ колхоз ва совхозларга сотиш учун 1100 та стол, 3500 та стул, 40 минг сўмлик болалар мебели, 420 та китоб шкафи, 2 мингта йиғма кроват, 1300 та сув қайнатадиган бак, 1700 та сирланган чойнак каби кундалик рўзғор буюмлари тайёрланиб, улар бирин-кетин реализация қилинмоқда. Қишлоқ меҳнаткашларининг талаб ва истаклари ҳисобга олинган ҳолда йиғим кампанияси даврида 4500 тонна сабзавот, 800 тонна ҳўл мева, 600 тонна картошка, 200 тонна узум, 2 минг тонна полиз экинларя маҳсулоти ҳам сотилади.

Бу йил биз сотувчисиз дўконлар ташкил этишга алоҳида эътибор бермоқдамиз. Дала бошида 450 та сотувчисиз дўкон ишлаб туради. Улар 33 хил буюм билан савдо қилади. Область матлубот жамияти транспорт бўлими бошлиғи Н. С. Ионкин эса автолавкалар сонини кўпайтириб, юзтага етказишга сўз берган. Ҳозир автолавкалар ремонти тўла тугалланиб, улар бирин-кетин рейсларга чиқарилмоқда. Автолавкалар орқали 95 хил буюм реализация қилинади. Улар савдо қилиш билан бирга қишлоқ меҳнаткашларидан буюртмалар ҳам қабул қиладилар. Буюртмалар асосида қишлоққа мол етказиб бериш яна ҳам кўпайтирилади.

Қишлоқда умумий овқатланиш корхоналари ишини тубдан яхшилаш устида ҳам алоҳида қайғурмоқдамиз. Районлардаги мавжуд 34 та пахта заводи ва қабул пунктларидаги ошхона ва чойхоналар тўла ремонтдан чиқарилиб, бу жойларда иссиқ таомлар ташкил қилинмоқда. Пахта пунктларида 12 та саноат моллари магазини, 15 та озиқ-овқат моллари магазини, 12 та кундалик рўзғор буюмлари магазини, 34 та чойхона, 12 та ошхона, 38 та буфет, 18 та нон ёпадиган цех ишлаб туради.

Областимиз шаҳар ва қишлоқларида савдо тармоқлари ой сайин кенгайиб бормоқда. Бу қувончли ҳолдир, албатта. Ҳа, демай биз Калинин район марказида йирик савдо маркази комплексини ишга туширамиз. Бу комплекс озиқ-овқат, саноат моллари магазинлари ва ресторан ҳамда ярим фабрикат цехларини ўз ичига олган. Икки қаватли универмаг қишлоқ меҳнаткашлари хизматида бўлади. Шундай йирик савдо марказлари Пискент, Янгийўл ва Оржоникидзе районларида ҳам яқин келгусида ишга туширилади.

Халққа хизмат — олий ҳиммат деган гап бор. Кооператорларимиз бу нақлга амал қилиб аҳолига кўрсатилаётган савдо хизматини янада яхшилаш йўлида бор куч ва ғайратларини аямайдилар. Барча қатори бизнинг ҳам бутун эътиборимиз пахта йиғим-терими кампаниясини намунали ўтказишга қаратилган.

Спорт

СПАРТАКИАДА: ҒОЛИБЛАР, РЕКОРДЛАР

Республикамизнинг бу йилги энг катта оммавий мусобақалари — Ўзбекистон XVI Спартакиадаси ниҳоясига етди. Ўтган сешанба куни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги физкультура ва спорт комитетида спартакиада ғолибларини тақдирлаш маросими бўлди. Комитет раисининг ўринбосари ўртоқ Ю. Егоров биринчи мукофотни Тошкент шаҳри терма командасига (1380 очко), иккинчи мукофотни Тошкент области вакилларига (865 очко) топширди. Андижон область терма командаси спартакиадада фахрли учинчи ўринни эгаллади (804 очко).

Спорт жамиятлари ўртасида мукофотли ўринлар қуйидагича тақсимланди: «Буревестник» — биринчи (2519 очко), «Меҳнат» — иккинчи (2440 очко), «Спартак» — учинчи (2371 очко).

Спортнинг 27 тури бўйича ўтказилган бу мусобақаларда бир ярим миллион киши иштирок этди. Шундан 5000 киши спартакиаданинг ҳал қилувчи финал учрашувлари қатнашчиси бўлди. Биринчи марта командан отиш, ГТО кўпкураши ва дзюдо бўйича учрашувлар бўлди. Спартакиада давомида 33 йигит-қиз янгидан СССР спорт мастери нормасини бажарди. Улар орасида тошкентлик динамочи А. Юнусов (гимнастика), ангренлик велосипедчи А. Годунов, тошкентлик классик кураш усталари А. Левин, М. Мирзаев кабиларни кўриш мумкин. 94 спортчи мастерликка номзод, 150 киши биринчи разряд нормаларини бажарди. Спартакиада давомида 29 марта республика рекорди қўйилди. Мусобақалар Ўзбекистон спорт базаларини кенгайтириб, оммавийликни оширишга яхши туртки бўлди. Мингдан ортиқ спорт майдончалари барпо этилганлиги фикримизнинг далилидир.

ҚИТЪА БИРИНЧИЛИГИ МУСОБАҚАЛАРИГА

Бугун Украина пойтахти Киевда чавандозларнинг Европа биринчилиги мусобақалари бошланади. Унда Ватанимиз спортчилари билан бирга Австрия, Буюк Британия, Болгария, Польша, ГФР, Швеция чавандозлари ҳам қатнашадилар. Совет Иттифоқи терма командаси составида ўзбек чавандозлари М. Исмоилов, И. Йўлдошевлар ҳам бор.

Тошкентлик яна икки спортчи қитъа биринчилиги мусобақаларида қатнашиш учун Нидерландияга жўнаб кетди. Бу «Автомобилчи» командасининг ўйинчилари, Совет Иттифоқи ёшлар терма командасининг аъзолари К. Лисенко билан Л. Лепилинадир.

АЪЗАМОВНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

Ленинград шаҳрида биринчи марта Бутуниттифоқ касаба союз шахматчиларининг ёшлар олимпиада ўйинлари ўтказилди. Мусобақанинг финалида 9 иттифоқчи республика ва Москва, Ленинград шаҳарларидан 43 шахматчи қатнашди. Турнир швейцарча системада ўтказилди. Мусобақа бошиданоқ Тошкент Давлат университетининг студенти Г. Аъзамов олдинга ўтиб олди. Беш турдан сўнг у 4,5 очкога эга бўлиб турнир жадвалини бошқарди. Бироқ турнир тугаши арафасида у суръатни бироз бўшаштириб, 9 имкониятдан 6,5 очко жамлади. Натижада ҳамшаҳримиз 3—4-ўринни бўлишиб олди. Мусобақа киевлик мастер В. Пересипкиннинг ғалабаси билан тугади.

Редактор
А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30— МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.35 — «Юлдузча». 19.05 — Мультфильм. 19.15 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.45 — Ахборот. 20.00 — Беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили. 20.30 — Ёш шоирлар ижоди. 21.00 — Ахборот. 21.20 — Концерт. 22.00 — «Вақт». 22.30 — **Хоккей. ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 18.30 — МОСКВА. 19.00 — Концерт. 19.25 — Спорт кўрсатуви. 19.55 — Концерт. 20.40 — Ҳужжатли фильм. 22.00 — Тошкент. 22.15 — Врач маслаҳати. 22.30 — **Ажал сиртмоғида** (бадиий фильм). **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — **Руставели изидан** (телефильм). 20.05 — **Бадиий фильм.**

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 6, 7|IX да **Абу Райҳон Беруний.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 6|IX да **Ужарлар,** 7|IX да **Паранжи сирлари.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Комедиантлар — «ЎЗБЕКИСТОН» (16.00, 19.00, 21.30).

Тасодифий адрес — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 14.00, 20.00), «ДРУЖБА» (12.00, 13.30, 15.00, 16.30, 18.00, 19.30, 21.00), «СПУТНИК» (11.00, 15.00, 19.00, 21.00). «ЧАЙКА» (14.00, 18.00, 20.00).

Михай ботир (2 серия) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (12.00, 15.00, 18.00, 20.45), «СПУТНИК» (12.00, 13.00, 16.00, 17.00).

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — НАВОИЙ номли (ўзбек тилида, 10.40, 14.00, 17.00, 20.00), «КЎКЧА» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00), «ДРУЖБА» (11.00, 14.00, 17.00, 20.00).

Решма ва Шера; Шахсий уйингиз — САНЪАТ САРОЙИ .11.00, 13.30, 16.00, 18.30, 21.15).

Сенинг бошингга ҳам тушса — «ЎЗБЕКИСТОН» (12.00, 14.00, «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Бошсиз чавандоз — «ЧАЙКА» (10.00, 12.00, 16.00, 21.45), «ВОСТОК», «МОСКВА» (жуфт соатларда).

Фантомас (2, 3 сериллари) — ҲАМЗА номли (10.00, 13.30, 17.00, 20.30).

Мессе фермасининг сири — «СПУТНИК» (20.00, 22.00).

ЁЗГИ БИНОДА

Ҳур қизлар — «РАКЕТА».

Бўғиздаги тош — ТЕЛЬМАН номли.

Тасодифий адрес — «ФЕСТИВАЛЬ».

Михай ботир (2 серия) — «ХИВА».

«Меҳнат ва турмуш» журнали редакцияси коллективи редакция ходими Т. Йўлдошевага отаси

Тошканбой
АЛИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА
АБУ РАЙҲОН БЕРУНИЙ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 1000 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАНАДИ
6, 7 СЕНТЯБРЬ КЕЧ СОАТ 7 ЯРИМДА

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Ўзбекистон халқ шоири УЙҒУН

„АБУ РАЙҲОН БЕРУНИЙ“

(2 пардали драма)

Саҳнага қўювчи режиссёрлар — СССР халқ артисти, СССР давлат ва Ҳамза номли Ўзбекистон ССР давлат мукофотлари лауреати О. ХЎЖАЕВ ва Б. ЙЎЛДОШЕВ.

Режиссёр ассистентлари — М. АЗИМОВ, Е. САЪДИЕВ.

Рассом — Г. БРИМ.

СПЕКТАКЛДА: Ўзбекистон ССР халқ артистлари: З. МУҲАМАДЖОНОВ, Х. НАРИМОНОВ, Ж. ТОЖИЕВ, М. УМАРХЎЖАЕВ, О. ҲАСАНОВ;

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Р. ИБРОҲИМОВА, С. НОРБОЕВА, Т. АЗИЗОВ, Ё. АҲМЕДОВ, М. ОРИПОВ, Т. ХОНТУРАЕВ, Х. ЮНУСОВ, Р. ЁҚУБОВ ва бошқалар қатнашадилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р—17876 Индекс 64633.